

83.31P7

უ-99

საქართველოს სსრ
პოლიტიკური და მეცნიერული
ცოდნის გამავრცელებელი
საზოგადოება

ბ. ქლანგი

საზოგადოების სამდილო წერილი

საქართველოს სახალხო პოეზი
გადაცემის გეგმა

№ 45

თბილისი

1953

8879 1-09
7996 83-397
~~4-99~~

ბესარიონ ქლავი

საზოგადოების ნამდვილი წევრი

**საქართველოს სახალხო პოეზი
გადაკვიონ ვაბიძე**

დაბადებიდან 60 წლისა და სამწერლო მოღვაწეობის
45 წლისთავის გამე
თბილისში წაკითხული საჯარო ლექციის სტენოგრამა

6
3
2

9
84

გალაკტიონ ტაბიძე

ქსა

საქართველოს საბჭოთა საზოგადოებრიობამ ზეიმით აღნიშნა რესპუბლიკის სახალხო პოეტის, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრის გალაკტიონ ტაბიძის დაბადების 60 წლისა და სალიტერატურო მოღვაწეობის 45 წლისთავი.

გალაკტიონ ტაბიძე გამოჩენილი საბჭოთა პოეტი, ჩვენი მრავალფეროვანი სოციალისტური ლირიკის ერთ-ერთი საუკეთესო ოსტატი. იგი ქართული საბჭოთა პოეზიის დამწყები და მისი სახელოვანი შემოქმედებითი ტრადიციების ფუძემდებელია. გალაკტიონ ტაბიძის შემოქმედება საბჭოთა საქართველოს ზრდისა და აღმავლობის ნამდვილი პოეტური ენციკლოპედიაა, რომელშიც ღრმად და მრავალმხრივად აისახა ჩვენი გმირული თანამედროვეობის დიადი მოვლენები, საბჭოთა ხალხის მდიდარი და კეთილშობილური სულიერი სამყაროს დამახასიათებელი თვისებანი, კომუნიზმის მშენებელი ჩვენი ხალხის დევგმირული საქმეები, მისი ნათელი იდეალები და მისწრაფებანი.

იდეური აქტუალობით, აზრის სიღრმით და გრძნობის სიწრფელით აღბეჭდილი ლექსები გალაკტიონ ტაბიძისა ხასიათდებიან მომხიბლავი მელოდიურობით, მგზნებარე ლირიზმით, დიდი ემოციური შემოქმედების იშვიათი ძალით. თავის საუკეთესო პოეტურ ქმნილებებში მან ლექსის ფორმის კლასიკურ ბუნებრიობას, ჭეშმარიტ ხალხურობას მიაღწია. ამიტომაც გალაკტიონ ტაბიძის პოეზია ღრმად წვდება ხალხის გულს, ცხოველ გამოძახილს პოულობს მკითხველთა ფართო ფენებში, აქტიურად მონაწილეობს ხალხის, განსაკუთრებით ჩვენი ახალგაზრდობის იდეური აღზრდისა და სულიერი შეიარაღების დეად საქმეში.

კომუნიზმის ძლევამოსილი იდეებისადმი უსაზღვრო ერთგულება, სინამდვილესთან, ხალხის ბრძოლისა და შრომის, მისი შემოქმედებითი ცხოვრების ყოველდღიურობასთან განუყოფელი კავშირი განსაზღვრავს გალაკტიონ ტაბიძის პოეზიის შინაარსს. მის შემოქმედებაში ღრმა გამოხატულებას პოულობს საბჭოთა პატრიოტიზმისა და ხალხთა ლენინურ-სტალინური მეგობრობის უწყმიდესი გრძნო-

ბები, ჩვენი სოციალისტური სამშობლოს უძლეველობის რწმენა, ჩვენი ხალხის მაღალი ჰუმანისტური იდეალები, მისი სპეტაკი მორალური სახე, მისი გამირული და ვაჟკაცური სულსკვეთება.

გალაკტიონ ტაბიძის სახელთან უშუალოდ და განუყრელად არის დაკავშირებული XX საუკუნის ქართული პოეტური კულტურის ისტორია, მისი ყველა დამახასიათებელი პროცესი, მისი მამოძრავებელი ყველა ძირითადი იდეა და მოტივი 1905 წლის რევოლუციის აღმავლობის აღფრთოვანებული გამოძახილი ქართულ ლიტერატურაში, შემდეგ, ამ დიდი სახალხო მოძრაობის ჩახშობით გამოწვეული გულგატეხილობისა და სოციალური სევდის განწყობილებანი, რეაქციის წლებში მწერლობაში დამკვიდრებული ინდივიდუალიზმისა და რეალური სინამდვილიდან ფანტასტიკურ წარმოდგენათა სამყაროში გახიზვნის მისწრაფებანი, ხოლო შემდეგ ჩვენს სამშობლოში სოციალისტური რევოლუციის გამარჯვების ნიადაგზე შექმნილი ახალი ცხოვრების ღირსეულად ასახვისათვის წარმოებული დიდი შემოქმედებითი ბრძოლა, — ყოველივე ეს მაღალ პოეტურ გამოხატულებას პოულობს გალაკტიონ ტაბიძის შთაგონებულ პოეტურ შემოქმედებაში.

თანამედროვე ქართული პოეტური კულტურის ფორმირებისა და დამკვიდრების საქმეში გალაკტიონ ტაბიძეს ისეთივე ნოვატორული როლი ეკუთვნის, როგორც ქართული მხატვრული მეტყველების მთელ ისტორიაში შეუსრულებიათ ჩვენი ნაციონალური პოეზიის დიდ კლასიკოსებს. გალაკტიონ ტაბიძე ღირსეული მეგკვიდრეა და ახალი გზებით გამაგრძელებელი ქართული პოეტური ხელოვნების იმ დიდი ტრადიციისა, რომელიც შეუქმნიათ ჩვენს დიდსა და საამაყო წინაპრებს, უკვდავი რუსთაველით დაწყებული, გურამიშვილით და ბარათაშვილით გაგრძელებული და ილია ჭავჭავაძის, აკაკი წერეთლისა და ვაჟა-ფშაველას დიდებული სახელებით დამთავრებული.

გალაკტიონ ტაბიძე ცხოვლად ეხმაურება ეპოქის მოწინავე სოციალურ და ლიტერატურულ იდეებს. ამ მხრივაც იგი ქართული პოეზიის დიდ კლასიკოსთა მიერ დამკვიდრებულ ტრადიციას განაგრძობს. საბჭოთა ხალხების პოეტური კულტურის განვითარებაში გალაკტიონ ტაბიძეს უაღრესად თვალსაჩინო და საპატიო ადგილი უჭირავს, როგორც ახალი სტილის, სოციალისტური რეალიზმის სტილის ლირიკის საუკეთესო ტრადიციათა ერთ-ერთ შემოქმედსა და ფუძემდებელს.

გალაკტიონ ტაბიძის მრავალი პოეტური ქმნილება, მისი მომხიბლავი ლირიკული ლექსები ცხოველ გამოძახილს პოულობენ არა მარტო ქართველი ხალხის სულიერ ცხოვრებაში, — ისინი საყოველთაო აღიარებას და აღტაცებას იწვევენ მთელ ჩვენს დიად საბჭოთა სამშობლოში.

ჩვენი დროის ქართველი პოეტური ახალგაზრდობის შემოქმედებთი ზრდა გალაკტიონ ტაბიძის პოეზიის დიდი შემოქმედების კვალით არის აღბეჭდილი.

* *
*

გალაკტიონ ტაბიძე დაიბადა 1892 წელს დასავლეთ საქართველოში, ქ. სამტრედიის მახლობლად მდებარე სოფელ ჭყვიისში. პოეტის ბავშვობის წლებმა განვლო იმ გამძაფრებულ საზოგადოებრივ ვითარებაში, რომელიც შეიქმნა ჩვენს ქვეყანაში XX საუკუნის დამდეგს. როგორც ცნობილია, უკვდავი ლენინის ხელმძღვანელობით გასული საუკუნის დამლეგს დაწყებულმა რუსეთის გმირი პროლეტარიატის რევოლუციურმა ბრძოლამ საქართველოშიც ცხოველი გამოძახილი პოვა. ქართველი მუშათა კლასი და მშრომელი გლეხკაცობა ჩვენი საუკუნის დამდეგს მტკიცედ ირაზმებოდნენ რევოლუციურმა მარქსიზმის ძლევამოსილი დროშის გარშემო და ახალჩამოყალიბებული კომუნისტური ორგანიზაციების ხელმძღვანელობით დიად კლასობრივ ბრძოლაში ებმებოდნენ. ამ ბრძოლას საქართველოსა და ამიერკავკასიაში უშუალოდ ხელმძღვანელობდა ვ. ი. ლენინის უპირველესი მოწაფე და თანამებრძოლი ი. ბ. სტალინი. ამიტომაც რუსეთის პირველი რევოლუციის სამზადისის წლებში და 1905—1907 წწ. რევოლუციის პერიოდში ქართველი ხალხის გამათავისუფლებელ მოძრაობა უაღრესად ფართო მასშტაბით გაიშალა.

გ. ტაბიძე ამ წლებში ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლს მოწაფე იყო. ქუთაისი კი მაშინ დასავლეთ საქართველოში რევოლუციური მოძრაობის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ცენტრს წარმოადგენდა. მთელი ქალაქი რევოლუციური ბრძოლის ქარცეცხლში იყო გახვეული ამ ბრძოლაში მხურვალე მონაწილეობას იღებდა ქალაქის მოწინავე ინტელიგენცია და, კერძოდ, მოსწავლე ახალგაზრდობაც. ამ წლებში ქუთაისში მოღვაწეობდა ქართული სცენის დიდი ოსტატი ლადო მესხიშვილი, რომლის ხელმძღვანელობით გამართული რევოლუციური სპექტაკლები საბრძოლო აღფრთოვანებას აღვივებდნენ ხალხში, კერძოდ კი მოსწავლე ახალგაზრდობაში. ამ წლებში ქუთაი-

სის კლასიკურ გიმნაზიაში სწავლობდა რევოლუციის მომავალი უდი-
დესი პოეტი ვლადიმერ მაიაკოვსკი, რომელიც გ. ტაბიძეზე რამდენი-
მე თვით უმცროსი იყო. ვ. მაიაკოვსკის ცხოვრებისა და შემოქმედე-
ბის მკვლევარები ერთსულოვნად აღიარებენ, რომ საბჭოთა ეპოქის
ამ საუკეთესო პოეტის ჭაბუკური შეგნებისა და მსოფლმხედველობის
ჩამოყალიბებაზე განმსაზღვრელი შემოქმედება იქონია იმ შთაბეჭ-
დილებამ, რომელიც გიმნაზიულ მაიაკოვსკიზე მოახდინა ქართველი
ხალხის გმირულმა რევოლუციურმა ბრძოლამ რუსეთის პირველი
რევოლუციის ბარიკადებზე.

უდავოა, რომ ამავე შთაბეჭდილებებმა განსაზღვრეს გალაკტიონ
ტაბიძის ჭაბუკური შეგნებაც და გადამწყვეტი გავლენა იქონიეს მისი
საზოგადოებრივი იდეალებისა და მსოფლმხედველობის, მისი შე-
მოქმედებითი ინდივიდუალობის შემდგომ განვითარებაზე.

1905 წლის რევოლუციის მგზნებარე დღეების განცდა არასო-
დეს ჩამქარალა გ. ტაბიძის სულიერ ცხოვრებაში. ამ განცდით ღრმად
არის აღბეჭდილი პოეტის მთელი შემოქმედებითი ბიოგრაფია.

პოეტი სრული უფლებით თვლის თავის თავს იმ დიადი განთიადის
პირმშოდ, რომელიც მოევიღინა ჩვენს ქვეყანას რუსეთის პირვე-
ლი რევოლუციის სახით:

„მე დავიბადე განთიადისას,
როცა მთის წვერზე დილა მაისის
თვალებს ახელდა... და ნაზი იყო
ელვა — ელფერი მტრედისფერ სივრცის“.

როგორც ვიცით, ამ განთიადმა, ჩვენი ხალხის ამ გმირულმა რე-
ვოლუციურმა ამოძრავებამ, ცხოველი გამოძახილი პოვა ქართულ
ლიტერატურაში. XX საუკუნის ქართული მწერლობის მთელი გან-
ვითარება ღრმად არის აღბეჭდილი ამ დიადი სოციალური მოვლენის
შემოქმედებით. ამ მოვლენისადმი დამოკიდებულების ასეთი თუ
ისეთი ხასიათი განსაზღვრავდა ყოველი მწერლის, ყოველი ლიტერა-
ტურული ფაქტის ადგილსა და საზოგადოებრივ მნიშვნელობას ჩვე-
ნი საუკუნის პირველი ორი ათეული წლის ქართულ მწერლობაში.

1905 წლის რევოლუციის მგზნებარედ გამოეხმაურა ამ დროისა-
თვის უკვე ხანდაზმული დიდი ქართველი პოეტი, ქართველი ხალხის
უკვდავ ბულბულად სამართლიანად წოდებული აკაკი წერეთელი.
ვაჟა-ფშაველამ კი არა მარტო მისთვის ჩვეული ვაჟკაცური სულით

გამსჭვალული ადფრთოვანებული ლექსები უძღვნა ამ დიდ სახალხო მოძრაობას, არამედ უშუალო პრაქტიკული მონაწილეობაც მიიღო რევოლუციურ ბრძოლაში. როგორც უდავოდ დადგენილია პოეტის ცხოვრების მკვლევართა მიერ, ვაჟა-ფშაველა მეთაურობდა ფშავ-ხევსურეთის მოსახლეობის დარაზმვას თვითმპყრობელობასა და მემამულურ-კაპიტალისტურ წყობილებაზე იერიშის მისატანად.

ამ პერიოდის ქართული მწერლობის მთავარ ფიგურას მანუჩიროდიონ ევდოშვილი წარმოადგენდა, ის პოეტი, რომელმაც პირველმა გამოხატა ქართულ პოეზიაში მუშათა კლასის საბრძოლო იდეალები და მისწრაფებანი, პირველმა უმღერა პროლეტარიატის დიად ისტორიულ მისიას და ჯერ კიდევ 90-იან წლებში იგრძნო მოახლოებულ რევოლუციურ ბრძოლათა ქარიშხალი და მღელვარე სიმღერებით მიესალმა მას.

1905 წლის რევოლუციის პერიოდში აკაკი წერეთელსა და ვაჟა-ფშაველას რევოლუციური ლექსები მძლავრ გამოძახილს პოულობდნენ ხალხში, ხოლო ევდოშვილის ისეთ ლექსებს, როგორიცაა, მაგალითად, „მეგობრებო, წინ, წინ გასწით“, ხალხი სიმღერად გარდაქმნიდა და ადგზნებულად იმეორებდა საბრძოლო ბარიკადებზე, რევოლუციურ კრებებსა და მიტინგებზე.

ბუნებრივია, რომ ყოველივე ეს ღრმად გამარეოლუციურებელ ვავლენას ახდენდა ხალხზე, კერძოდ კი მოსწავლე ახალგაზრდობაზე.

ასეთ საზოგადოებრივ ვითარებაში მიმდინარეობდა გ. ტაბიძის სიჭაბუკის წლები, ასეთ მოვლენათა შემოქმედებით ყალიბდებოდა მისი აზრებისა და განწყობილებების სამყარო.

ცხადია, რომ ამგვარად განწყობილ ახალგაზრდას მწვავედ უნდა განეცადა 1905 წლის რევოლუციის დამარცხება და ამით გამოწვეული შავბნელი რეაქციის მძვინვარება ჩვენს ქვეყანაში. ამ მწვავე განცდის გამოხატულებას შეიცავს გალაკტიონ ტაბიძის პოეტური დებიუტი, მისი პირველი ნაბიჯი პოეტური მოღვაწეობის გზაზე. ეს იყო ლექსი „პირველი მაისი“, რომელიც 15 წლის გ. ტაბიძემ წაიკითხა მოსწავლეთა არალეგალურ კრებაზე 1908 წელს ქუთაისში, ისტორიული ბაგრატის ტაძრის ნანგრევთა შორის. თუ საბჭოთა ეპოქის უნიჭიერესი რუსი პოეტის მაიაკოვსკის შემოქმედებითი ცხოვრება დაიწყო ბუტირკის ციხეში, სადაც იგი რევოლუციური მუშაობის გამო იყო გამომწყვდეული, გ. ტაბიძის პოეტური ბიოგრაფია დაიწყო რევოლუციური ახალგაზრდობის არალეგალურ შეკრებაზე გამოსვლით, რომელიც შთაგონებული იყო დროებით მოხეიბე რეაქცი-

სადმი ზიზღისა და გულისწყრომის მგზნებარე გრძნობით, ხალხის ახალი ძღვევამოსილი საბრძოლო ამხედრების რწმენით.

ამ ლექსში ახალგაზრდა პოეტი მღელვარედ გამოხატავდა ხალხის პროტესტსა და აღშფოთებას იმ სასტიკი და დაუნდობელი შურისძიების გამო, რომლითაც თვითმპყრობელური რეაქცია ანგარიშს უსწორებდა ხალხის საუკეთესო შვილებს, რევოლუციის მონაწილეთ:

„მეფეს კი, მეფეს კი, —
ქარით და გრიგალით,
თითქოს არავისი
და არარაისი, —
ციხეში, ბორკილში,
სიმშილში, ომებში
სურს ჩაკლას მუშათა
პირველი მაისი“.

მაგრამ ქვეყნად გამეფებული ციხეებისა და ბორკილების, შიშისა და სახრჩობელების ბნელი და სუსხიანი ვითარების მძაფრ განცდასთან ერთად, ამ ლექსში გამოთქმული იყო ხალხის ქედუხრელობის, მისი უდრეკი თავისუფლებისმოყვარეობის გრძნობაც, მისი ახალი, კიდევ უფრო მძლავრი და გამირული რევოლუციული ამოძრავების მოლოდინი და რწმენა:

„დრო მოვა და ისევ
პროლეტარიატი
მაისის ვარდებით
სიცოცხლეს აივსებს.
სალამი იმ დღეებს,
სალამი იმ ბრძოლებს,
იმ ნათელ შეტევას,
იმ პირველ მაისებს!“

ასეთი სოციალური ოპტიმიზმით შთაგონებული ჰანგი შემოიტანა ახალგაზრდა პოეტმა სევდისა და უიმედობის ნისლით მოცულ ლიტერატურულ ცხოვრებაში და ეს მოტივი გალაკტიონ ტაბიძის პოეტური მოღვაწეობის დასაწყისისათვის საესებით დამახასიათებ-

ლი იყო. 1910 წლით დათარიღებულ მის ერთ ლექსში ისევ ნათელი
რწმენით აღზნებული ასეთი ჰანგები გვესმის:

„მალე ფერ-გადაშლილი
ამწვანდება ტყე-ველი,
გაიშლება ყვავილი,
სურნელების მფრქვეველი;
გაცოცხლდება დაფნარი,
მთის მწვერვალი, ტყის პირი
და დაივლის ნარნარი
გაზაფხულის ზეფირი“.

ასე დაიწყო გალაკტიონ ტაბიძის შემოქმედებითი ცხოვრება. თავისი პირველი ლექსებით მან ყურადღება მიიპყრო, როგორც იშვიათი ნიჭიერების და ღრმად რრიგინალური, თავისებური ხმისა და მსოფლშეგრძნების ახალგაზრდა პოეტმა. უკვე მისი პოეტური ბიოგრაფიის ამ დაწყებითს პერიოდში ნათელი იყო, რომ გ. ტაბიძის სახით ლიტერატურის სარბიელზე გამოდიოდა დიდი შემოქმედებითი პოტენციის ხელოვანი, რომელსაც ძალა შესწევდა გულის სიღრმემდე ჩამწვდომ, ღრმად ემოციურსა და მიმზიდველ პოეტურ სიტყვაში განესახიერებინა სოციალური სინამდვილისა თუ ადამიანის სულიერი ცხოვრების ურთულესი მოვლენები. უკვე ამ ლექსებში მრცემული იყო დასაწყისი ქართული პოეტური კულტურის განახლებისა და გაძლიერებისათვის წარმოებული იმ დიდი შემოქმედებითი მუშაობისა, რაც გ. ტაბიძის სალიტერატურო მოღვაწეობის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს სფეროს შეადგენს.

1908 წელს გ. ტაბიძე თბილისის სასულიერო სემინარიაში შედის და ამავე დროს აქტიურ თანამშრომლობას იწყებს იმდროინდელ ლიტერატურულ ჟურნალებსა და აღმანახებში. 15—16 წლის ახალგაზრდა პოეტი ერთბაშად იკავებს თვალსაჩინო ადგილს ლიტერატურულ ცხოვრებაში.

ეს ის ხანაა, როდესაც ცარისტულ რეაქციას გააფთრებულად იერიში მიაქვს ცხოვრების ყოველ სფეროზე, იდეოლოგიის ყოველ დარგზე და, კერძოდ, მხატვრულ ლიტერატურაზე. ინტელიგენციის გარკვეულ ფენებს უიმედობისა და გულგატეხილობის განწყობილებანი ეუფლება. სასოწარკვეთისა და დაცემულობის ასეთი განწყობილებანი ფართო გავრცელებას პოულობენ ამ წლების ქართულ ლიტე-

რატურაში. მწერლობაში სულ უფრო და უფრო ფეხს იკიდებს სინამდვილის მოვლენებისა და სოციალური პრობლემატიკისადმი ზურგის შექცევის ტენდენციები, თვითმიზნური ესთეტიზმის, ინდივიდუალიზმის, პირად ინტიმურ განცდათა და გრძნობათა ნაჭუჭში მომწყვდევის ტენდენციები. მზადდება ნიადაგი დასავლეთ ევროპის ბურჟუაზიულ-დეკადენტური მწერლობის დამახასიათებელ ანტირეალისტურ მიმართულებათა გადმონერგვისათვის ქართულ ლიტერატურაში.

ასეთი ლიტერატურული გარემოცვის გარკვეულ ზეგავლენას ვერ ასცდა გალაკტიონ ტაბიძეც, მისი პირველი ლექსებისათვის დამახასიათებელი მეტროლოზ სული, იმედითა და რწმენით აღბეჭდილ მოტივები თანდათანობით გადადიან ახალგაზრდა პოეტის შემოქმედების მეორე პლანზე. რაც უფრო ღრმად შედის პოეტი ამ პერიოდის ლიტერატურულ გარემოცვაში, მით უფრო მეტი ძალით ეუფლება მას ამ გარემოცვის დამახასიათებელი განწყობილება — სოციალური უიმედობის, გულგატეხილობის, სევდის განწყობილება.

იწყება სოციალური ცხოვრების მკაცრი და სუსხიანი სინამდვილის წინაშე „თვალის დახუჭვის“, საკუთარი გრძნობებისა და განცდების ინტიმურ სამყაროში გახიზვნის უფრო და უფრო მზარდ ტენდენცია. საკუთარი „გულის სიღრმეში“ იწყებს პოეტი „რამე ნათელის“ ძიებას. პოეტის ამგვარი ევოლუციის განმაპირობებელი მიზეზების დანახვა ძნელი არ არის. პოეტი პირდაპირ გვაძლევს ამ მოვლენის გასაღებს:

„დავხუჭე თვალი, გულის სიღრმეში
რომ დამენახა რამე ნათელი
და მოვიგონე ნეტარნი დღენი
და გაზაფხული უკანასკნელი.
რა აღრე მოკვდა, რა აღრე მოკვდა!
ეხლა ღამეა... ქვითინებს ქარი,
რომ გამახსენოს ტკბილი წარსული
და გაზაფხულის სახე ნეტარი“.

ძნელი არ არის ამ სტრიქონების ნამდვილი აზრის გაშიფრვა დიმიხის დანახვა, თუ რა ტკბილ წარსულზე, რა გაზაფხულის ნეტარ სახეზე, რა ქარის ქვითინსა და ღამეზე ლაპარაკობს ეს ლექსი. გალაკ-

ტიონ ტაბიძე, რომელმაც ერთმა პირველთაგანმა შემოიტანა რევო-
ლუციის წინა პერიოდის ქართულ მწერლობაში მოდერნული ლექსის
კულტურა, თავისი პოეტური მოღვაწეობის პირველსავე საფეხურზე
ხასიათდება რთული პოეტური სახეებისაკენ სწრაფვით. იგი თემებსა
და იდეებს გადმოგვცემს არა შიშველ სააგიტაციო ფრაზაში (რო-
გორც მეტ წილად სჩადიოდნენ ევდოშვილის სკოლის პოეტები),
არამედ გართულებული სიმბოლიური სახეების მეშვეობით. **მაგრამ**
პოეტური ხატვის ამ მანერის პირობებშიც სავსებით ნათლად მოჩანს
პოეტის სოციალური სევდის სათავეები, საზოგადოებრივ გარემოც-
ვასთან მისი ურთიერთობის, გამძაფრებული კონფლიქტის ბუნება:

„რტოებში ავობს ბებერი ქარი,
ყვავილთა ჯარი ფიფქით ბანაობს;
ტყდება, ნანაობს ეთერი ჩქარი,
ნანაობს ქარი და მიქანაობს“.

აყვავებული ატმის ყვავილების სახით წარმოიდგენს პოეტი თა-
ვისი ჭაბუკური ოცნების, თავისი მაღალი მისწრაფებებისა და სურ-
ვილების ცხოველყოფელობას:

„ატმის ხე შლილი ოცნებას ჰგავდა,
როცა ღელავდა მზით აღჭურვილი,
მე მისი ჩრდილი ხშირად მხიბლავდა
და ხშირად მწვავდა ტრფობის სურვილი“.

და ამას მოსდევს ამ ყვავილების დაცვენის, დაჭკნობისა და მი-
მოფანტვის სევდიანი პეიზაჟი, რომელიც გარკვეული სოციალური
აზრის სიმბოლიურ სახედ არის მოფიქრებული და დახატული:

„მაგრამ ეწვია ატმის ხეს ქარი
და ფრთა მედგარი შემოახვია,
ახლაც ატყვია ხეს განაბზარი,
ყვავილთა ღვარი რომ დააფრქვია.
როგორც პეპლები მშვიდი და ფრთხილი,
შემდეგ აშლილი და აფრენილი —
გადაცვენილი ატმის ყვავილი
იყო დაღლილი და მოწყენილი“.

იმის გასაგებად, თუ რა ნიადაგზე აღმოცენდა გალაკტიონ ტაბიძის რევოლუციამდელი შემოქმედებისათვის დამახასიათებელი ღრმადი სევდისა და განწირულების სულისკვეთება, განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს აგრეთვე ლექსს „მშობლიური ეფემერა“:

„ველარ ვცნობილობ მშობლიურ ხეებს,
ზამთარს ბილიკი დაუტანია...“

„დიდი ხანია“? — მივმართავ ტყეებს.

და ტყე გუგუნებს: დიდი ხანია!

შეხავსებიან კლდეები კლდეებს

იქ ვილაც კვნესის დიდი ხანია.

„ამირანია?“ — მივმართავ ტყეებს.

და ტყე გუგუნებს: — ამირანია.

ეს მძაფრი კვნესა მიწამლავს დღეებს,

ის გული ისევ ჩემი გულია...

„დაკარგულია?“ — მივმართავ ტყეებს.

და ტყე გუგუნებს: — დაკარგულია“.

ქართული კლასიკური ლიტერატურის დიდი პატრიოტული ტრადიცია თავისებურ გამოხატულებას პოულობს გალაკტიონ ტაბიძის ამ პერიოდის შემოქმედებაში. ზემოთ მოყვანილ სტრიქონებში გამოსახული ამირანის კვნესის მოტივით პოეტი უშუალოდ უკავშირდება და აგრძელებს პატრიოტული რომანტიკის ხსენებულ ტრადიციას. მაგრამ პატრიოტიზმის, სამშობლოსადმი მგზნებარე სიყვარულის გრძნობის გამოსახატავად, მშობელი ქვეყნის მიმე ხვედრით დამწუხრებული პოეტის განწყობილების გადმოსაცემად სავსებით თავისებურ და განსხვავებულ პოეტურ ფორმას მიაღწია გალაკტიონ ტაბიძემ ლექსში „მამული“. სამშობლოს იდეა იქ გამოხატულია ღრმად ინტიმურ და კონკრეტულ განცდათა ასპექტში: მოხუცი მამის სახე, მშობლიური მიწაწყლის უშუალო შეგრძნება, გადასულ წინაპართა ხსოვნა, „სხვა ხალხის“ ყრიამული, — ყოველივე ეს განსახიერებულია ორგანულად მთლიან, ღრმა სევდით და წრფელი პატრიოტული გზნებით აღბეჭდილ ლირიკულ კომპოზიციაში:

„ცვრიან ბალახზე თუ ფეხშიშველა

არ გავიარე — რაა მამული!

წინაპართაგან წავიდა ყველა,

სხვა ხალხის ისმის აქ ყრიამული.

გაშალა ველი ნელმა ნიავმა
და მელანდება მე მის წიაღში
მოხუცი მამა, მოხუცი მამა
სასხლავით ხელში დადის ვენახში.
აქ თითო ლერწი და თითო ყლორტი
მასზე ოცნებას დაეგვანება,
ისევე ამწვანდა მღელო და კორდი,
დავდივარ.... ვწუხვარ და მენანება!“

მარტო ეს ერთი ლექსიც საკმაოდ მდიდარ მასალას გვაძლევს იმის გასარკვევად, თუ რამდენად ახალ ლიანდაგზე გადაიყვანა გალაკტიონ ტაბიძემ ქართული ლექსის განვითარება, ქართული პოეტური კულტურის ევოლუციის თვალსაზრისით.

მაგრამ ამ შემთხვევაში ჩვენ ამ ლექსს მივმართეთ იმ მიზნით, რომ ცხადად დაგვეჩვენა საფუძვლები და სათავეები გალაკტიონ ტაბიძის რევოლუციამდელ შემოქმედებაში გამოხატული სევდიანი და მწუხარე განწყობილებებისა.

ასეთი განწყობილებებით ღრმად არის აღბეჭდილი გალაკტიონ ტაბიძის ლექსების პირველი წიგნი, რომელიც 1914 წელს გამოვიდა და რომელმაც საბოლოოდ განუმტკიცა ახალგაზრდა ავტორს მადლნიჭიერი პოეტის რეპუტაცია. ამ წიგნში მოთავსებული ლექსი „მიმღერე რამე“ გამოხატავს პოეტის სულიერ დეპრესიას, სოციალურ სინამდვილეში გაბატონებული სუსხისა და წყვედიადისადმი მის შეურიგებელ კონფლიქტს:

„ყმაწვილკაცობა, ყვავილები. სიცოცხლის, დილის
ბურუსებს იქით გადიკარგა... როგორ ვეწამე!
ეხლა თავს მადგას მჭვუნვარება მომავლის ჩრდილის,
ამ სიყმაწვილის მიმღერე რამე“.

ასე მისტირის პოეტი, „ბურუსებს იქით გადაკარგულ“ სიყმაწვილესა და „სიცოცხლის, დილის ყვავილებს“. ამ ლექსის ლირიკული გმირი თუმცა თავს დაცემულად არა გრძნობს, მაგრამ მოშხამულია თავისი დიდი მიზნების გაცრუებით, ბრძოლათა შემდეგ ახალგაზრდობის დაღლითა და დაუძლურებით, ცხოვრებაში გავრცელებული უიმედობითა და მწუხარებით:

„ახალგაზრდათა ბრძოლის შემდეგ დაუძღვრების
და წარუშლელი მწუხარების გავხდი მოწამე,
მოწამე გავხდი ცეცხლისა და განადგურების,
გემუდარები, მიმღერე რამე“.

ცეცხლი და განადგურება, რომლითაც აღვირახსნილმა რეაქციამ
უბასუხა ხალხის საბრძოლო აღფრთოვანებას, წარმოშობს პოეტის
შეშფოთებას და მღელვარე უკმაყოფილებას. ამ ნიადაგზე იბადება
პოეტის შეუთრეგებლობა სინამდვილისადმი, მისი მისწრაფება განმარ-
ტოებისა, საკუთარ განცდათა და განწყობილებათა სამყაროში ჩა-
კეტვისა; ასე იბადება სულიერი ობლობის ის მწვავე დრამა, რომლის
უმძაფრეს პოეტურ გამოხატულებასაც შეიცავს ამ პერიოდის გა-
ლაკტიონ ტაბიძის ერთ-ერთი საუკეთესო ლექსი „მე და ღამე“

როგორც რუსულსა და ევროპულ, ისე ქართულ რომანტიკულ
პოეზიას არა ერთ დაუვიწყარ შედეგში გამოუთქვამს საზოგადოებ-
რივი სინამდვილისადმი მტრულად განწყობილი პიროვნების გან-
დგომის, საკუთარ სულიერ სამყაროში მომწყვდევის, სულიერი
ობლობისა და სიმარტოვის დრამა. მაგრამ გალაკტიონ ტაბიძემ და-
სახელებულ ლექსში ადამიანის ამგვარი განწყობილების თავისებუ-
რად იშვიათ ძალას მიაღწია.

ლექსი იწყება დიდი ხელოვნებით დახატული ლირიკული პეი-
ზაჟით. მთვარიანი ღამის სურათი აქ მთლიანად გამსჭვალულია ისე-
თივე მწუხარებისა და იღუმალების განცდით, როგორითაც აღსავსეა
პოეტის გული:

„მთვართი ნაფენს არე-მარე ვერ იცილებს ვერცხლის საბანს,
სიო არხევს და ატოკებს ჩემს სარკმლის წინ იასამანს.
ცა მტრედისფერ, ლურჯ სვეტებით ისე არის დასერილი,
ისე არის სავსე გრძნებით, ვით რითმებით ეს წერილი.
საიღუმლო შუქით არე ისე არის შესუდრული,
ისე სავსე უხვ გრძნობებით, ვით ამ ღამეს ჩემი გული“.

ხოლო პოეტის გული აღსავსეა საიღუმლოებით, რომელიც მხო-
ლოდ მის ფიქრთა და გრძნობათა სამყაროს კუთვნილებას შეადგენს.
რომელსაც ვერ მისწვდება სხვა ადამიანის, თუნდაც მეგობრის თვა-
ლიც კი:

„დიდი ხნიდან საიდუმლოს ძეგ ღრმად გულში დავატარებ, არ ვუმჯღავნებ ქვეყნად არვის, ნიავსაც კი არ ვაკარებ. რა იციან მეგობრებმა, თუ რა ნაღველს იტევს გული, ან რა არის მის სიღრმეში საუკუნოდ შენახული“

ვერავინ და ვერაფერი გამოსტაცებს პოეტს თავისი გულის სიღრმეში მოთავსებულ ამ საიდუმლოს. ვერავითარი მიწიერი გატაცება და ცდუნება ვერ აიძულებს მას გაამჟღავნოს თავისი სულის ეს ფარული საუნჯე. მხოლოდ ღამეს, სიმშვიდის, უძრავობის, განმარტოების ამ მეუფებას უზიარებს პოეტი თავის აზრებსა და გრძნობებს, მხოლოდ ღამე მიაჩნია მას თავის პარტნიორად, თავის ერთადერთ მოკავშირედ და მესაიდუმლედ:

„მხოლოდ ღამემ, უძილობის დროს სარკმელში მოკამკამემ იცის ჩემი საიდუმლო, ყველა იცის თეთრმა ღამემ. იცის, როგორ დავრჩი ობლად, როგორ ვევენე და ვეწამე ჩვენ ორი ვართ ქვეყანაზე: მე და ღამე, მე და ღამე!“

კიდევ უფრო შორს წავიდა ამ მხრივ პოეტი ამ პერიოდის თავის ცნობილ ლექსში „უდაბნო“. აქ მთელი სამყარო პოეტის მიერ დაუსრულებელ უდაბურობად არის წარმოდგენილი, ყრუ და წყვილია მოცულ უდაბნოდ, სადაც ადამიანი განწირულია გამოუვალი მარტობისა და უცვლელი მწუხარებისათვის:

„დღესაც მარტო ვარ, სიყვარულის არ მესმის ნანა, ჩემთვის მარტოდენ უდაბნოა მთელი ქვეყანა. მოვკვდე და გული ვის დავსწყვიტო, ვინ დავაობლო? ჩემთვის მარტოდენ უდაბნოა ჩემი სამშობლო“.

ამ ლექსის ლირიკული გმირი თითქოს შერიგებია სამყაროს ასეთი უდაბურობის აზრს. მას არც კი სურს თავი დააღწიოს ამ უდაბურობას, რადგან ეს მას შეუძლებლად და მიუღწევლად მიაჩნია:

„რად მინდა მივსწვდე მიუწვდომელს, ვრცელს და უსაზღვროს? ჩემს უდაბნოს ვერ გავცილდები მაინც ვერას დროს“.

ყველაფრის წარმავლობისა და მომაკვდაობის უიმედო აზრით არის გამსჭვალული ვრცელი ლექსი „მესაფლავე“ და მრავალი სხვა ნაწარმოები გ. ტაბიძის ლექსების ამ პირველი კრებულისა, რომე-

ლიც მართლაც მრავალპანგოვანი სევდიანი სიმფონიაა „დაწერილი“
სისხლის წვეთით, დაწერილი სასოებით“.

ასეთი განწყობილებანი პოეტს ეზიდებიან ბურჟუაზიულ-დეკადენტური სკოლების შემოქმედებითი პოზიციებისაკენ.

1915 წელს გ. ტაბიძე მიემგზავრება მოსკოვს. იგი ახლოს ეცნობა ამ წლებში რუსულ ლიტერატურაში საკმაოდ ფართოდ გავრცელებულ სიმბოლისტურ მიმართულებას, ტრიალებს სიმბოლისტ პოეტთა წრეში. ეს ფაქტიც კიდევ ახალ ბიძგს აძლევს ახალგაზრდა პოეტს დეკადენტური პოეზიის ანტირეალისტური პოზიციებისაკენ. ხამშობლოში დაბრუნებული პოეტი 1916 წელს მონაწილეობას იღებს ქართველ დეკადენტ-სიმბოლისტთა ჯგუფის „ცისფერი ყანწების“ პირველ ლიტერატურულ გამოცემაში, ყურნალ „ცისფერი ყანწების“ პირველ ნომერში ბეჭდავს ლექსებს „ლურჯა ცხენები“ და „მთაწმინდის მთვარე“.

მაგრამ „ცისფერყანწელებთან“ გალაკტიონ ტაბიძის ეს კავშირი მეტად ხანმოკლე აღმოჩნდა. პოეტი მალე გაეთიშა დასავლეთ ევროპის ბურჟუაზიულ-დეკადენტურ პოეზიის ქართველ მიმდევართა ამ ჯგუფს და მას შემდეგ გ. ტაბიძესა და „ცისფერყანწელთა“ შორის აღდგილი ჰქონდა უცვლელად მძაფრ და შეუურიგებელ ლიტერატურულ ბრძოლასა და, შეიძლება ითქვას, ნამდვილ მტრობას.

ეს ბუნებრივიც იყო. გალაკტიონ ტაბიძის პოეტურ ბიოგრაფიას განსაზღვრავდნენ და ამოძრავებდნენ სულ სხვა ფაქტორები, ვიდრე დეკადენტურ პოეზიას. როგორც ცნობილია, დეკადენტურ სამწერლო მიმართულებათა ანტირეალისტური მისწრაფებანი, დეკადენტ წმწერალთა შემოქმედებაში გაბატონებული მისტიციზმი და უკიდურესი ინდივიდუალიზმი, პესიმისტური განწყობილებანი სასიკვდილო ხგონიით შეპყრობილი ბურჟუაზიის მიერ თავისი კლასობრივი არსებობის განწირულების განცდისა და შეგნების ანარქელია.

საერთაშორისო რეაქციული ბურჟუაზია გრძნობს თავისი კლასობრივი არსებობის მოახლოებულ აღსასრულს, ხედავს, რომ სინამდვილის შემდგომი განვითარება მხოლოდ აახლოვებს მის აუცილებელ და გარდუვალ დაღუპვას და ზიზღითა და შიშით ზურგს აქცევს ამ სინამდვილეს, უარს ამბობს რეალობის ფხიზელ შემეცნებაზე, მის ზულიერ სამყაროში ბნელი პესიმისმი, ცხოველურ ეგოიზმამდე მიზული ინდივიდუალიზმი ბატონდება. იგი უარს ამბობს ყოველგვარ პროგრესულ, ჰუმანისტურ და დემოკრატიულ იდეალებზე. ყოველი-

ვე ამის მკაფიო გამოხატულებას მხატვრული ლიტერატურის სფერო-
ში წარმოადგენს ბურჟუაზიულ-დეკადენტური სამწერლო მიმართუ-
ლებანი და, პირველ ყოვლისა, სიმბოლიზმი თავისი მისტიკით, სკეპ-
ტიციზმით, სიმახინჯის ესთეტიკით, თვითმკვლევლობის კულტით.

გალაკტიონ ტაბიძის პოეტური სამყარო კი 1905 წლის რევო-
ლუციურმა აღფრთოვანებამ და ამ რევოლუციის დამარცხებით გა-
მოწვეულმა სოციალურმა სევდამ განსაზღვრა. ამიტომაც მის ად-
რინდელ ლექსებში გამოხატულ მწუხარებისა და სულიერი ობლო-
ბის დრამას თავისი წარმომშობი და მასაზრდოებელი ფაქტორებით
საერთო არაფერი აქვს დეკადენტური პოეზიისათვის დამახასიათე-
ბელ სკეპსისთან და ანტიხალხურ, ანტირეალისტურ მისწრაფებებ-
თან.

ამიტომაც იყო, რომ ქართული კლასიკური რეალიზმის ჯანსაღი
რეალისტური და დემოკრატიული ტრადიციებისაგან არა ერთგზის
გადახვევის მიუხედავად გ. ტაბიძე არასოდეს მოწყვეტია და გამო-
თიშვია ამ ტრადიციას. თავის რევოლუციამდელ პოეტურ მოღვაწე-
ობაში გ. ტაბიძე თავის სულიერ წინაპრებად მიიჩნევდა არა ევრო-
პელ დეკადენტ-სიმბოლისტებს, არამედ დიდ ქართველ პოეტებს: შო-
თა რუსთაველს, დავით გურამიშვილს, ნიკოლოზ ბარათაშვილს,
ილია ჭავჭავაძეს, აკაკი წერეთელს, ვაჟა-ფშაველას. პოეტის ადრინ-
დელ ლექსებში ჩვენ ხშირად ვხვდებით არა მარტო ამ უკვდავ სა-
ხელთა მოხსენიებას და განმეორებას წრფელი სიყვარულის გრძნო-
ბით და სულიერი ნათესაობის შეგნებით, არამედ, აშასთანავე, ჩვენი
პოეზიის ამ კლასიკოსთა მხატვრული სახეების, თემატიკური მოტივე-
ბისა და ხშირად თვით პოეტური ხერხების თავისებურ გამოყენებას,
ახლებურ განმეორებას.

გ. ტაბიძის რევოლუციამდელი შემოქმედება უხვად არის განა-
ყოფიერებული ძველი ქართული პოეზიის, განსაკუთრებით შოთა
რუსთაველისა და დავით გურამიშვილის შემოქმედებითი ტრადიციე-
ბით. პოეტი ყოველთვის ცხოველ შემოქმედებით ინტერესს იჩენდა
ქართული ხალხური პოეზიის მდიდარი საუნჯისადმი და თავის შემოქ-
მედებაში ფართოდ იყენებდა ნაციონალური პოეტური ზეპირსიტყ-
ვაობის სიუჟეტებს, მოტივებს და ხშირად სალექსო ფორმებსაც კი.
მაგრამ ყველაზე მეტად გ. ტაბიძის პოეზია თავიდანვე აღბეჭდილი
იყო ღრმა და განუწყვეტელი შინაგანი კავშირით მე-19 საუკუნის
ქართული კლასიკური პოეზიის საუკეთესო ტრადიციებთან. მისი
ლექსები: „აკაკის ლანდი“, „წიწამურთან რომ მოკლეს ილია“, „არ-

წივებს ჩასძინებოდათ“ და მრავალი სხვა უშუალოდ მოწმობენ გ. ტაბიძის შეგნებულ მისწრაფებას თავისი დიდი წინაპრების შემოქმედებითი მემკვიდრეობისადმი. ლექსებში: „მთაწმინდის მთვარე“, „ლურჯა ცხენები“, „შავი ყორანი“ და სხვ. პოეტმა ხაზგასმულად გამოხატა თავისი სულიერი ნათესაობა ნიკოლოზ ბარათაშვილთან.

ლექსში „შავი ყორანი“ გ. ტაბიძე ბარათაშვილისებურად შავ ყორნის სიმბოლიურ სახეში განასახიერებს ეპოქის ბნელი რეაქციული ძალების ბუნებას, რომლებთანაც შეურიგებელ კონფლიქტში იმყოფება ლექსის ლირიკული გმირი, გამომხატველი პოეტის გრძნობებისა და მისწრაფებებისა:

„გზა გავიარე, მსურს მოვიხედო
და დავინახო მთისა ქედები,
შავი ყორანი გზაზე მომჩხავის:
ნუ იხედები... ნუ იხედები...
გზაზე მივდივარ... მსურს გავარკვიო
გასავლელი გზის სივრცე უცვლელი.
შავი ყორანი ისევ მომჩხავის:
შორს ნუ გასცქერი... შორს ნურვის ელი!..“

ცხადია, რომ გ. ტაბიძის მიერ დახატული ეს ბოროტი ფრინველი ახალი ნაირსახეობაა იმ „თვალბედითი შავი ყორანისა“, რომელიც ისეთი გააფთრებით უკან მისჩხაოდა ნიკოლოზ ბარათაშვილის გერანს — ცხოვრების ბნელი და ბოროტი ძალებისადმი ადამიანის დაუმორჩილებლობის, მისი მუდმივი წინსვლისა და ახალი, ნათელი სამყაროსაკენ გმირული სრბოლვის უკვდავ პოეტურ სიმბოლოს.

მართალია, ანალოგია არასოდეს არ არის ხოლმე ზუსტი და სრული, მაგრამ მაინც შეიძლება ითქვას, რომ როგორც ნიკოლოზ ბარათაშვილმა ქართველ რომანტიკოს პოეტთა შორის ყველაზე მძლავრად და ღრმად გამოხატა უკმაყოფილებისა და გულისწყრომის გრძნობა გასული საუკუნის დამდეგს ჩვენს ქვეყანაში დამკვიდრებული რეაქციული სუსხისადმი, ისე გ. ტაბიძემ რევოლუციამდე ქართულ პოეზიაში ყველაზე მძაფრად და ყველაზე მეტი დრამატიზმით განასახიერა ცარისტული რეაქციისადმი კონფლიქტისა და შეურიგებლობის განცდა.

აკი მთელ რიგ თავის ადრინდელ ლექსებში გ. ტაბიძემ გამოთქვა თავისი შთაგონებული ოცნება განვლილი ქარიშხლიანი დღეების განმეორებაზე ახალ საბრძოლო აზვირთებაზე, გრიგალთან შებ-

მასა და მზიანი ღღეების დაბრუნებაზე, მომავალ თავისუფლებასა და ბედნიერებაზე.

ერთ-ერთ თავის ადრინდელ ლექსში „წერილი მეგობრებისადმი“ გ. ტაბიძე პირდაპირ გამოთქვამდა თავის მგზნებარე მისწრაფებას ცხოვრების რევოლუციური გარდაქმნისაკენ:

„ო, როგორ მინდა უფრო მძლავრად გავშალო ფრთები,
განა არ არის საშინელი საცოდავობა
ისეთ ქვეყანას, როგორც ჩვენი საქართველოა
რევოლუცია არ აძლევდეს სიმშვენიერეს?..“

მართალია, გ. ტაბიძის ასეთი ხასიათის ლექსებში მაშინ უფრო წვრილ-ბურჯუაზიული მემამბოხის განწყობილება იყო განსახიერებული, ვიდრე რევოლუციური ბრძოლის ნათელი და გააზრებული მისწრაფება, მაგრამ ყოველივე ეს მაინც გვიჩვენებს, რომ რეაქციის წლებში პოეტის სულიერ ცხოვრებაში დასადგურებულმა სევდამ ვერ ჩაახშო მისი სიახლოვე და სულიერი კავშირი ეპოქის რევოლუციურ ფაქტორებთან.

ამიტომაც გალაკტიონ ტაბიძე აღტაცებით შეეგება 1917 წლის თებერვლის რევოლუციას:

„გათენდა, ცეცხლის მზე აენტო, აცურდა...
დროშები ჩქარა!
თავისუფლება სულს ისე მოსწყურდა,
ვით დაჭრილ ირმების გუნდს — წყარო ანკარა,
დროშები ჩქარა!
...დიდება ვინც კიდევ გვაბრძოლებს იმედით,
ვინც მედგრად დახვდება მტრის რისხვა-მუქარას.
გათენდა. შეერთდით, შეერთდით, შეერთდით!
დროშები, დროშები... დროშები ჩქარა!“

თვითმპყრობელური ტახტის დამხობის ღღეებში პოეტი აღტაცებული მიმართავდა ხალხს:

„ამხანაგებო! განახლების ზარმა ღარეკა,
ტახტი დაეცა და იმედად ქაოსზე დგება:
თანასწორობა, ჩესპუბლიკა, თავისუფლება!“

პოეტი მიეშურება რევოლუციური რუსეთისაკენ, მოსკოვისაკენ, პეტროგრადისაკენ. ავი უშუალო მოწამე ხდება დიდი ოქტომ-

ბრის ქარიშხლიანი დღეებისა, რომლებმაც დასაწყისი მისცეს ახალ-სოციალისტურ ცხოვრებას ჩვენს სამშობლოში და წარუშლელი კვალი აღბეჭდეს კაცობრიობის ისტორიის მთელ შემდგომ განვითარებაზე.

ამ დიადი დღეების შთაბეჭდილებანი შემდეგ უხვად და მრავალმხრივად გამოიხატა გ. ტაბიძის პოეზიაში. ეს იყო პოეტის ახალი რევოლუციური ნათლობა და წრთობა: ამ დღეების განცდებმა გადამწყვეტი გავლენა იქონიეს პოეტის მთელ მომავალ შემოქმედებით ცხოვრებაზე.

რევოლუციურ რუსეთსა და უკრაინაში განცდილი ახალი ცხოვრების სიხარულით შთაგონებული პოეტი 1918 წელს ბრუნდება საქართველოში, რათა სამშობლოში მოეტანა ახალი სიმღერები — „სიმღერა ქვეყნის გადარჩენისა“:

„რომ გამომეგლო ქარტახილები
ჯერ არნახული ცეცხლთა ფენისა
და მომეტანა საქართველოში
სიმღერა ქვეყნის გადარჩენისა“.

სამშობლოში დაბრუნებისთანავე, თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის დარბაზში გამართულ მისი პოეტური მოღვაწეობის 10 წლისთავის აღსანიშნავ საღამოზე გ. ტაბიძე კითხულობს თავის ერთ-ერთ საუკეთესო ლექსს „გემი დალანდი“, რომლის სტრიქონებიდან პირველად ქართულ პოეზიაში გაიფლვა უკვდავი ლენინის დიადმა სახელმა.

ამ ლექსში ნათლად გამოიხატა პოეტის უკმაყოფილება ამ დროისათვის საქართველოში შექმნილი პოლიტიკური და საზოგადოებრივი ვითარებით; ამიტომ არის ეს ლექსი აღბეჭდილი მკაფიოდ გამოთქმული ნაღვლიანი ელფერით:

„გემით „დალანდი“ მოვდიოდი სამშობლოსაკენ
და მთვარისაგან გაღვიძება გულს დარდად ჰქონდა,
მაგრამ სამშობლო ძველი გზებით ვეღარ მივაგენ
და არ მახსოვდა: მქონდა იგი, თუ მომაგონდა?
გახსენებების მომძახოდა მტანჯველი ლანდი:

შენ და მოსკოვი, პეტროგრადი, ლენინი, კრემლი!

შავი ზღვის ზვირთებს მიაპობდა გემი „დალანდი“

და თვალზე მადგა განშორების მსუბუქი ცრემლი“.

ამ დროს საქართველოში კონტრარევოლუციური მენშევიზმა ბატონობდა, რომელმაც ნაძალადევად მოწყვიტა საქართველო საბჭოთა რუსეთს და აქცია იგი საერთაშორისო იმპერიალიზმისა და თეთრგვარდიული კონტრარევოლუციის სათარეშო საბიუროდ. მენშევიკურმა ხელისუფლებამ ხელუხლებლად დატოვა საქართველოში მემამულურ-კაპიტალისტური წყობილება. ქვეყანა ნგრევისა და გალატაკების ქაოსით, მეზობელ ხალხებთან სისხლისმღვრელი ომების საშინელებით იყო მოცული. საქართველოში მენშევიკური დიქტატურის წლები ქართული კულტურისა და კერძოდ ქართული ლიტერატურის უკიდურესი დაკნინებისა და დაქვეითების პერიოდს წარმოადგენს. ქართულ მწერლობაში ამ წლებში ბურჟუაზიულ-დეკადენტური მიმართულება — სიმბოლიზმი ბატონობდა, რომლის შემოქმედებითი პრაქტიკა შოვინიზმის გესლით იყო გაჟღერებული.

ცხადია, რომ ასეთი საზოგადოებრივი და ლიტერატურული გარემოცვა ხელს ვერ შეუწყობდა გალაკტიონ ტაბიძის პოეზიაში ოქტომბრის დიადი დღეებით შთაგონებული რევოლუციური მოტივების დამკვიდრებას და განვითარებას. პირიქით, მთელი ეს გარემოცვა სრულიად საწინააღმდეგო მიმართულებით მიეზიდებოდა პოეტის შემოქმედებით ცხოვრებას.

პოეტი მაშინ არც ორგანიზაციულად და არც იდეოლოგიურად დაკავშირებული არ იყო რევოლუციური მუშათა კლასის ავანგარდთან. უამისოდ კი იგი ვერ გაუმკლავდა აღნიშნული საზოგადოებრივი და ლიტერატურული გარემოცვის დაწოლას. შედეგად ისევ იწყება პოეტის გახიზვნა „სპილოს ძვლის კოშკში“, კვლავ, და ამჯერად კიდევ მეტი სიმძაფრით, პოეტის შემოქმედებაში თავს იჩენს უიმედობისა და გულგატეხილობის მოტივები, რაც კიდევ უფრო მეტი მანძილით მიაქანებს პოეტს დეკადენტური პოეზიის შემოქმედებითი პოზიციებისაკენ.

ლიტერატურის ისტორიაში ცნობილია მრავალი მაგალითი იმისა, თუ როგორ აიძულა საზოგადოებრივმა ვითარებამ კულტურის უდიდესი ოსტატები ამა თუ იმ მანძილით გადაეხვიათ თავიანთი იდეურ-შემოქმედებითი მისწრაფებებისაგან და გარკვეული ხარკი გადაეხადათ დროისა და გარემოებისათვის. ასე დაემართა გენიალურ გოეთეს, რომელსაც, როგორც ფ. ენგელსი აღნიშნავს, თავისი დროის გერმანიის პოლიტიკური და საზოგადოებრივი ვითარება ფილისტერული ჭაობისაკენ მიაქანებდა. მაგალითებისათვის შორს რომ არ წავიდეთ, საკმარისია გავიხსენოთ ჩვენი რევოლუციის უდიდესი პოეტის ვ. მა-

იაკოვსკის შემოქმედებითი ბიოგრაფიის ის ეპიზოდი, როდესაც იგი გარემოებამ რამდენიმე წლით დააკავშირა რუსი ფუტურისტების ჭგუფთან, რამაც საგრძნობი ზიანი მიაყენა პოეტის რევოლუციამდე დელ შემოქმედებით მოღვაწეობას.

ვიმეორებთ: ანალოგია ყოველთვის სცოდავს სიზუსტისა და სისტულის მხრივ, მაგრამ არ შეიძლება არ აღინიშნოს, რომ სწორედ ამის მსგავს მოვლენას ჰქონდა ადგილი გ. ტაბიძის შემოქმედებით ბიოგრაფიაშიც.

საგულისხმოა, რომ სწორედ მენშევიკური დიქტატურის წლებში, სახელდობრ 1919 წელს, გალაკტიონ ტაბიძემ გამოაქვეყნა ლექსების მეორე წიგნი „არტისტული ყვავილების თესლები“, რომელშიც მოთავსებული არა ერთი ლექსი ღრმად არის აღბეჭდილი ევროპულ-რუსული სიმბოლისტური პოეზიის გავლენით.

ასეთ ლექსებში პოეტის არა მარტო განწყობილება, არა მარტო მსოფლშეგრძნობა, არამედ პოეტური მეტყველების საშუალებათა მთელი სისტემა ანტირეალისტურია. მათში პოეტური სახე უკიდურესად სუბიექტურია, გარემოცვისადმი, პოეტური ხედვისა და ხატვის ობიექტისადმი ურთიერთობაში გალაკტიონ ტაბიძე მივიდა იმპრესიონიზმის უკიდურეს საზღვრამდე. იგი მთელ რიგ ლექსებში გვაძლევს არა რეალური საგნებისა და მოვლენების პოეტურ ანარეკლს, არამედ მხოლოდ საკუთარ შთაბეჭდილებებს და განწყობილებებს. პოეტი უკარგავს საგნებს მათ სხეულებრივ, საგნობრივ ბუნებას. მის ლექსებში პეიზაჟიც მხოლოდ პოეტის ემოციური სამყაროს, სულიერი ცხოვრების მოძრაობის გამოხატვის ფუნქციას ასრულებს.

საკმარისია გავისვენოთ რამდენიმე მაგალითი გალაკტიონ ტაბიძის იმ პერიოდის საუკეთესო ლექსებიდან:

„ მე ძლიერ მიყვარს იისფერ თოვლის
ქალწულებივით ხიდიდან ფენა;
მწუხარე გრძნობა ცივი სისოვლის
და სიყვარულის ასე მოთმენა.
ძვირფასო! სული მევსება თოვლით —
დღეები რბიან და მე ვბერდები!
ჩემ სამშობლოში მე მოვვლე მხოლოდ
უდაბნო ლურჯად ნახევრდები“.

ასევე მკაფიოდ გვიჩვენებს პოეტის დაშორებას რეალისტური პოეტიკის პოზიციისაგან ლექსი „სილაყვარდე ანუ ვარდი სილაში“:

„დედაო ღვთისავ, მზეო მარიამ!
როგორც ნაწვიმარ სილაში ვარდი,
ჩემი ცხოვრების გზა სიზმარია
და შორეული ცის სილაქვარდე.
შემოიღამებს მთის ნაპრალები
და თუ როგორმე ისევ გათენდა, —
ღამე ნათევი და ნამთვრალევი
დაღლილ ქალივით მივალ ხატებთან“.

ზშირად სახეების წარმოქმნის ასეთი სუბიექტური, იმპრესიონის-
ტული მანერა დაკავშირებულია აგრეთვე სიტყვის განტვირთვასთან
მისი ობიექტური, საკომუნიკაციო დანიშნულებისა და შინაარსისა-
გან, როცა სიტყვა აღებულია როგორც მხოლოდ ბგერითი ფენომენი,
როგორც მხოლოდ მუსიკალური ერთეული ლექსის მელოდიურ წყო-
ბაში:

„მირბის დალალ გადაყრილი
დოვინ—დოვენ—დოვლი,
თოვლი, ფიფქი და აპრილი—
ვარდისფერი თოვლი“.

აქ პოეტური სიტყვა გაგებულია როგორც მხოლოდ მუსიკალუ-
რი ფრაზის შემადგენელი მელოდიური ერთეული, რომელიც უშუა-
ლოდ არის მიმართული მკითხველის ემოციათა სამყაროსადმი.

ზშირად პოეტის წარმოსახვით საშუალებათა სისტემაში სრუ-
ლიად წაშლილია საზღვრები სმენითსა და მხედველობით შეგრძნე-
ბათა შორის:

„ასე მწუხარე ვიდექი დიდხანს
და ჩემს წინ შავი, სწორი ვერხვები,
აშრიალეზდნენ ფოთლებს ბნელ-ხმიანს,
როგორც გაფრენილ არწივის ფრთები“.

და ყოველივე ამის მიუხედავად, გალაკტიონ ტაბიძის ამდროინ-
დელი ლექსები ღრმა ემოციური ზემოქმედების ძალით ხასიათდე-
ბიან. დიდი მნიშვნელობა აქვს ამ მხრივ ლექსის მუსიკალურ ბუნე-
ბას, რის სფეროშიაც გალაკტიონ ტაბიძე შეუდარებელ სიმდიდრეს
და ოსტატობას იჩენს. მისი ყოველი სტრიქონი გაცოცხლებულია და
შინაგანად ამღერებული.

ასე შორს წავიდა გ. ტაბიძე თავისი ზოგიერთი ლექსით კლასიკურ-რი რეალისტური ლირიკის ტრადიციებიდან, ასე ღრმად გამოიხატა მის არაერთ ნაწარმოებში დეკადანსის პოეტური კულტურის დამახასიათებელი თვისებები. მაგრამ როგორც ზემოთაც აღვნიშნეთ, ყოველივე ამას მთლიანად როდი გამოუთქმავს პოეტი პროგრესული კლასიკური პოეზიის დემოკრატიული და რეალისტური ტრადიციებისაგან. მის რევოლუციამდელ პოეზიაში იშვიათი როდია ისეთი ნაწარმოებნიც, რომელნიც მკაფიოდ გამოიხატავენ პოეტის სულიერ ნათესაობას ეპოქის რევოლუციურ ფაქტორებთან.

უეჭველია, რომ პოეტის მახვილ ყურთასმენამდე მაინც აღწევდა ხმა იმ გუგუნისა, რომლითაც სოციალური სინამდვილის სიღრმეში გროვდებოდნენ რევოლუციის ახალი მამოძრავებელი ძალები:

„ო, ნუ იფიქრებ, რომ მოკვდა გული,
რომ სულ დავმარხე ოცნება წრფელი,
განადგურების ეკლიან გზაზე
გულს ბევრი რამ აქვს ხელუხლებელი“.

და შინაგანი პოეტური ხილვა მას თვალწინ წარმოუსახავს სადღაც არსებულ „სხვა სამყაროს“, რომლისკენაც მიპყრობილია მისი იმედი და მისწრაფება:

„და მუდამ გავზრდი გულში იმ იმედს,
რომ სადღაც არის ისეთი მხარე,
სადაც ედემი ყვავის მზიანი,
სადაც არ არის სული მწუხარე“.

ბნელი და პირქუში საზოგადოებრივი ვითარების მიღმა პოეტი მაინც ხედავს თავის საოცნებო ნათელს და თუმცა ის ნათელი მიუწვდომელ სიშორედ ეჩვენება, მაინც გულით მიიწევს მისკენ:

„მას აქეთია იალქანი ზღვაზე მიფრინავს,
მისთვის ერთია, სად დახუჭავს ოცნება თვალებს,
მიუწვდომელი სანთლები კი ბრწყინავს და ბრწყინავს,
როგორ მაგონებს ის სანთლები ჩემს იდეალებს!“

არა მარტო ოცნება შორეულ ნათელზე, არა მარტო ამ „მზიური ვდემისაკენ“ რწმენა და სწრაფვა გამოსჩანს გ. ტაბიძის რევოლუციამდელ პოეზიაში, არამედ ზოგჯერ მგზნებარე ტემპერამენტით აღბეჭდილი განწყობილებაც ამ იდეალის მოახლოებისათვის საბრძოლველად შთაგონებულ პოეტისა:

„ვივიწყებ წარსულს... ჩემს სიყმაწვილეს
გამოთხოვების ცრემლებს ვაკურებ,
გავანადგურებ ხელის შემშლელ ნისლს,
წყალს ღამესაც გავანადგურებ“.

„მე და ღამის“ ავტორს აქვს ისეთი ლექსიც, სადაც იგი უკუაგ-
დებს სიმშვიდისა და მყუდროების იდილიას, რათა გრივალს შეეზას-
და ქარიშხალს მოუწოდოს:

„ამ სიმშვიდეში მე ვერ ვპოვე ვერც სიტკბობა,
ვერც რამ ისეთი სასიცოცხლო და სანეტარო.
დაჰქროლე ქარო, მე არ მიყვარს ეგ მყუდროება,
მე ქარიშხალთან შებმა მინდა, დაჰქროლე ქარო!“

და როგორც კი დაჰქროლა ამ ქარიშხალმა, როგორც კი საქარ-
თველოში სოციალისტურმა რევოლუციამ გაიმარჯვა, პოეტმა მართ-
ლაც დიდი გაბედულებით გაანადგურა „ხელის შემშლელი ნისლი“—
საკუთარი პოეტური წარსულისა. თუმცა ეს „ნისლი“ ზოგჯერ ღრმა-
დაც იყო დასადგურებული პოეტის ბუნებაში, მაინც რევოლუციის-
თან შინაგანმა ნათესაობამ და მისწრაფებამ დასძლია:

„დავდგეთ იქ, სადაც ქარიშხალია
და სისხლიანი სდგას ანგელოსი,
ახალ გრივალებს ვწირავთ სიცოცხლეს
ჩვენ პოეტები საქართველოსი“.

* *

საქართველოში საბჭოთა წყობილების დამყარების პირველსავე
დღეებში გალაკტიონ ტაბიძე, პირველი რევოლუციამდელ ქართველ
მწერალთა შორის, აქტიურად და უყოყმანოდ დგება გამარჯვებული
საბჭოთა ხალხის მხარეზე და იწყებს მრავალმხრივსა და დიდად ნა-
ყოფიერ მოღვაწეობას სოციალისტური კულტურის ფრონტზე.

1921—1922 წლებში გ. ტაბიძე ჟურნალ „ლომისში“, გაზეთ
„პოეზიის დღეში“, შემდეგ „გალაკტიონ ტაბიძის ჟურნალში“ და სხვა
პერიოდულ გამოცემებში აქვეყნებს წერილებს და დეკლარაციებს,
რომლებშიც ქართული კულტურის ოსტატებს მოუწოდებს საბჭოთა
სახელმწიფოსთან აქტიური შემოქმედებითი თანამშრომლობისაკენ.
1924 წელს გ. ტაბიძე ერთ-ერთი დამაარსებელი და უახლოესი თანა-

შრომელი ხდება პირველი ქართული სქელტანიანი საბჭოთა სალიტერატურო ჟურნალის „მნათობისა“, რომელიც მას შემდეგ განუწყვეტლივ ასრულებს დიდმნიშვნელოვან როლს ქართული საბჭოთა ლიტერატურის განვითარებაში. „მნათობის“ პირველსავე ნომრებში და საერთოდ იმდროინდელ ქართულ პრესაში ზედიზედ ქვეყნდება გ. ტაბიძის ლექსები, ლირიკული ციკლები და პოემები, რომლებშიც პოეტი შთაგონებულად ასახავს და აღიღებს ჩვენი სამშობლოს აღორძინებისა და განახლების დიად სინამდვილეს, დიდი ოქტომბრის საერთაშორისო ისტორიულ მნიშვნელობას, საბჭოთა ხალხის გმირულ საქმეებს.

გ. ტაბიძის ამ ნაწარმოებებს ფუძემდებელი მნიშვნელობა ჰქონდა ქართული საბჭოთა პოეზიის აღმოცენება-განვითარებისათვის. საქართველოში საბჭოთა წყობილების დამყარების დროისათვის რევოლუციამდელ ქართველ მწერალთა დიდი ნაწილი ჯერ კიდევ ვერ ერკვეოდა სოციალისტური რევოლუციის იდეების სიმართლესა და ძლევამოსილებაში. მწერლობის ეს ნაწილი ერთიანდებოდა საბჭოთა წყობილებისადმი უარყოფითად განწყობილ ლიტერატურულ ორგანიზაციებში და გარკვეულ წინააღმდეგობასაც კი უწევდა კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა სახელმწიფოს სალიტერატურო პოლიტიკას, კულტურული რევოლუციის ამოცანებს.

პროლეტარული ლიტერატურის შემოქმედებითი კადრები ჯერ კიდევ არ იყვნენ იმდენად მომძლავრებულნი, რომ გადამწყვეტი ზვედრითი წონა მოეპოვებინათ ლიტერატურის ფრონტზე.

ასეთ ვითარებაში რევოლუციამდელი თაობის საუკეთესო და სახალხოდ სახელმძღვანელო პოეტის გ. ტაბიძის გულწრფელ და უყოყმანო დადგომას საბჭოთა კულტურის პოზიციებზე დიდი საზოგადოებრივი და პოლიტიკური მნიშვნელობა ჰქონდა. განსაკუთრებით ფასდაუდებელი იყო ამ აქტის დადებითი მნიშვნელობა ქართული საბჭოთა ლიტერატურის ფორმირების პროცესის თვალსაზრისით. ეს იყო მისაბაძი და სანიმუშო მაგალითი რევოლუციამდელი მწერლობის საუკეთესო სასიცოცხლო ძალებისათვის. ეს იყო გზის გამკაფავი, გამამხნეველებელი და გაბედული შემოქმედებითი ბრძოლისაკენ წამაქეზებელი მაგალითი საბჭოთა ლიტერატურაში შემოსასვლელად მოწოდებული ახალი შემოქმედებითი ძალებისათვის.

საბჭოთა სინამდვილესთან უფრო ორგანულად დაკავშირების მიზნით პოეტი მოგზაურობს განახლებული საქართველოს სოფლებსა და ქალაქებში, ამიერკავკასიის მოძმე რესპუბლიკებში. 1929 წელს

კომინტერნის VI კონგრესის უცხოელ დელეგატებთან ერთად გ. ტაბიძე შემოიარა საბჭოთა კავშირის უმნიშვნელოვანესი სამრეწველო ცენტრები. ჩვენს სამშობლოში მჩქეფარე ახალი ცხოვრების პათოსით შთაგონებული პოეტი ზედიზედ აქვეყნებს დიდი იდეური ჟღერის ახალ-ახალ ქმნილებებს: „ეპოქა“, „პაციფიზმი“, „მსოფლიო ორკესტრი“, ლექსების დიდ ციკლებს — „ასი ლექსი“ და სხვ. ეს ნაწარმოებები ამკვიდრებენ სოციალისტური ლირიკის შემოქმედებით ტრადიციებს ქართულ ლიტერატურაში და ცხოველ გამოძახილს პოულობენ მკითხველთა ფართო ფენებში. 1931 წელს, საბჭოთა საქართველოს 10 წლისთავზე გ. ტაბიძე აქვეყნებს „რევოლუციური საქართველოს“, რომელშიც ასახულია საბჭოთა საქართველოს ზრდისა და განუხრელი აღმავლობის ათწლოვანი გზა.

თავისი ყოველი ახალი ნაწარმოებით პოეტი უფრო და უფრო ღრმად უკავშირდება საბჭოთა ხალხის სულიერ სამყაროს, მისი პოეზია ჭეშმარიტ ხალხურობას აღწევს. ამიტომაც 1933 წელს, მისი პოეტური მოღვაწეობის 20 წლისთავის იუბილესთან დაკავშირებით, სამშობლომ გ. ტაბიძეს რესპუბლიკის სახალხო პოეტის მაღალი წოდება მიანიჭა.

1935 წელს გ. ტაბიძე პარიზს მიემგზავრება და მონაწილეობს ანტიფაშისტ მწერალთა მსოფლიო კონგრესის მუშაობაში, როგორც მსოფლიოში ყველაზე მოწინავე, ყველაზე იდეური მწერლობის, საბჭოთა მწერლობის დელეგაციის წევრი. კონგრესის მუშაობის დამთავრების შემდეგ პოეტი მოგზაურობს ევროპის ქვეყნებში, რის შედეგადაც წერს ლექსების მთელ წიგნს „მოგონებანი ევროპაზე“. ამ ლექსებში პოეტი ნიღაბს ხდის და მომაკვდინებლად ამხილებს რეაქციულ კაპიტალისტურ სამყაროში მძვინვარე საშინელებას, მშრომელი მასების უკიდურეს ჩაგვრასა და უუფლებობას, ეროვნულ და რასობრივ დისკრიმინაციას, ადამიანის ყველა კეთილშობილური გრძნობისა და მისწრაფების ფეხქვეშ გათელვას. ამ ციკლის ყოველი ლექსი საბჭოთა პატრიოტიზმის, საბჭოთა ნაციონალური სიამაყის უწყმიდესი გრძნობით არის შთაგონებული.

სულ უფრო და უფრო ფართოვდება გ. ტაბიძის პოეტური შემოქმედების თემატიკური დიაპაზონი; იგი მოიცავს თანამედროვეობის ყოველ მხარეს, ყოველ უმნიშვნელოვანეს მოვლენასა და პრობლემას.

მთელ რიგ პოეტურ ქმნილებებში განასახიერა გ. ტაბიძემ ოქტომბრის რევოლუციის დიადი დღეებით გამოწვეული შთაბეჭდი-

ლებანი, რომლებიც მან უშუალოდ მიიღო რუსეთში. პოეტის ცნობიერებაში ამ დიადი დღეების საერთაშორისო ისტორიული აზრი თავდაპირველად ბუნდოვანი იყო. მას რევოლუცია ჯერ კიდევ ნგრევის სტიქიად მიაჩნდა, რომლის გარემოცვაში იგი თანაბრად იყო შეპყრობილი ალტაცებისა და განწირულების გრძნობებით:

„ქუჩა სიავს გრძნობამ შეფიფქა,
თან მეფიცება დობას და ძმობას
და ყორანივით უცნობის სკრიპკა
ჩემს მხართან ტირის უიმედობას.
კარგია ძილი, რკინაზე მძიმე,
ამ უცხოეთში უგზოდ დაკარგვა,
კარგია თოვლი, კარგია წვიმა.
მაგრამ, უცნობო, შენ რა დაგარქვა?“

მაგრამ რევოლუციის ასეთი მიმღეობა სწრაფწარმავალი აღმოჩნდა პოეტისათვის. იგი ალტაცებით გაჰყვა ოქტომბრის რევოლუციას და ამიერიდან მის ლექსებში განწირულებისა და უიმედობის მოტივი სამუდამოდ შეცვალა გამარჯვებული ბრძოლის სიმღერამ:

„ეს რა ბრწყინვალე მზე ამოენთო
რა ყრიამულმა გადაიქლერა?
ეს სიმღერაა შენი, პოეტო,
გამარჯვებული ბრძოლის სიმღერა“.

ეს გარდაქმნა ტაბიძისათვის არ ყოფილა მტკივნეული, მერყეობასა და დაეჭვებასთან დაკავშირებული. მაგრამ, ცხადია, ადვილი არ იყო ახალი, რევოლუციური თემებისა და იდეებისათვის შესაფერი პოეტური მოტივებისა და საღებავების მიგნება. პირად-ინტიმური თემების განსახიერებისათვის, ეფემერებისა და ფანტასტიკური სურათების გადმოცემისათვის გამოიმუშავებული პოეტური ფორმა საფუძვლიან გარდაქმნას და შეცვლას მოითხოვდა. ეს კი შედარებით უფრო რთულ ამოცანას წარმოადგენდა. ამ სიძნელის გადალახვისათვის წარმოებულ დიდ შემოქმედებითს ბრძოლაში გ. ტაბიძე ყოველთვის როდი ახერხებდა შეენარჩუნებინა პოეტური ქმნილების მისთვის ჩვეული ესთეტიკური ძალა და სიღრმე. ავიღოთ, მაგალითად, პოემა „ჯონ-რიდი“. ამ ვრცელ პოეტურ ნაწარმოებში ფორმის მხრივ ზოგჯერ დავიწყებულია ლექსის სპეციფიკური მოთხოვნები. პოეტი აქ ფაქტებისა და მოვლენების კალეიდოსკოპს იძლევა, ზოგჯერ მათი ესთეტიკური გააზრებისა და სახეობრივი გადამუშავების გარეშე:

„წაქცეული ხე ტვერის ბულვარში,
წაქცეული ცხენი ტვერის ბულვარში.
ტყვისიმფრქვეველი დიდ სამრეკლოზე,
ცეცხლი ედება
უზარმაზარ სახლებს ბულვარზე.
სახლები იწვიან ყოველმხრივ,
ყოველმხრივ...
ლეგენდა ერთ სახლზე.
მოსკოვი ღამით განათებულია.
განუწყვეტელი კანანადები.
საშინელი შიმშილი,
და მე ვინტოვკით!
კრემლში გამაგრება.
პური, რომელიც მიჰქონდათ კრემლში!“

ამ სტრიქონებში გადმოცემულია დიადი რევოლუციური დღე-
ების მძაფრი შეგრძნება, მაგრამ სინამდვილის სტიქიურ ათვისებას-
თან ერთად აქ თვით ლექსის მდინარეებაც სტიქიურია: ირღვევა პოე-
ტური კანონზომიერების ჯებირები. ცხადია, გალაკტიონ ტაბიძე აქ
სრულიად შეგნებულად ახდენს საკუთარი პოეტური ტრადიციების
ულმობელსა და დაუზოგავ დეფორმაციას. ალბათ, მათ დარღვევაში
ხედავდა პოეტი ახალი, რევოლუციური ეპოქის პოეტური კულტური-
სათვის აუცილებელი მუსიკის აღმოცენების წინაპირობას.

✱ შემდეგში, რევოლუციური თემებისა და იდეების უფრო ღრმად
დაუფლების ნიადაგზე პოეტი თანდათან შედის ახალი ხარისხის,
მაღალი და მძლავრი პოეტური ფორმის ყალიბში. მის პოემებში,
რომლებიც უფრო ლირიკული ფრაგმენტების თემატიკურად აწყო-
ბილ კომპოზიციებს შეადგენენ, ჩვენ ვხვდებით დიდი შთაგონებით
და ღრმა ემოციური ძალით ამოძრავებულ ლექსებს:

„ცეცხლივით ჩვენი ტრიალებს ხანა,
ჩვენი მნათობიც ცეცხლის ფერია.
მან ბევრი რული და მშვიდი ნანა
ქარიშხლის ხმებით მოიგერია“.

ქარიშხლიანი რევოლუციური ეპოქის პათოსი თანდათან მკვიდ-
რდება გ. ტაბიძის შემოქმედებაში. ბუნებრივად ირღვევა მისი ლექსის

ინტიმურ-კამერული ინტონაცია. მძაფრი გარდატეხებისა და დიადო კლასობრივი ბრძოლების დაძაბული ატმოსფეროს ამსახველი ჰანგი განსაზღვრავს ახლა მისი პოეზიის მელოდიურ ბუნებას. გ. ტაბიძის ლექსი უფრო მონუმენტურ, ვაჟკაცურ, პათეტიკურ სტილში იწყებს მდინარებას:

„არა თუ წლები გადიქცა ტყდომად,
ყოველი ლექსის, ყოველი ბწკარი
არის გაჭრილი კლასობრივ ომად,
არის ეპოქის დროშის ქვეშ მდგარი.
ეპოქა არის ნამგლის, ქურების,
ეპოქა, რამაც ძველი შეთოკა,
ეპოქა ძველის განადგურების,
ინდუსტრიალურ დროის ეპოქა“.

და მართლაც, თავისი პოეტური შემოქმედების მთელი ძალა და გაქანება, ყოველი თავისი ლექსი მან დიდი რწმენითა და შთაგონებით დააყენა სოციალისტური ეპოქის საბრძოლო დროშის ქვეშ.

წრფელი პათოსით ამღერებულ მის ლექსებში აელვარდნენ ოქტომბრის რევოლუციის გენიალური ბელადის ლენინისა და მისი დიდი თანამებრძოლის, უკვდავი სტალინის დიადი სახეები.

ოქტომბრის რევოლუციის თემა ორგანულად დამკვიდრდა გ. ტაბიძის პოეზიაში და ამ თემის მრავალმხრივი დამუშავებით იგი საბჭოთა ეპოქის პოეტური კულტურის პირველხარისხოვან ოსტატად მოგვევლინა. გ. ტაბიძე უმდერის ოქტომბრის რევოლუციას, როგორც კაცობრიობის ახალი სიცოცხლის დასაწყისს:

„გაცოცხლებულა ირგვლივ ყოველი,
მფეთქავი ძალა არეს ჰფენია,
სულ რომ არ იყო ქვეყნად ღიმილი
შეხედე ეხლა რაოდენია!
მჩქეფარე წყაროს, ამოყრილ ხეებს,
მათ განახლებას ეუბნება ბანს
ეს გაზაფხული, უხარებს ღღეებს
და არწევს ახალ სიცოცხლის აკვანს“.

სოციალისტური რევოლუციის გრანდიოზული გაქანების განსახიერებას გვაძლევს პოეტი საერთაშორისო რევოლუციური პიენის „ინტერნაციონალისადმი“ მიძღვნილ ლექსში:

„ამ ჰიმნმა დასძრა ძველი ტაძრები
და ვარსკვლავები აპყარა ცაზე.
მწვერვალს მოსწყვიტა სასახლეები
და დაქანა მოლიბულ გზაზე.
მუდამ მალეღვებს ინტერნაციონალი,
ეს ჟრუანტელი ჩვენი დროისა,
ადგილს რომ მოსწყდა ძველი ცხოვრება
და უფსკრულებში მიიმსხვრ-მოიმსხვრა“.

გ. ტაბიძის პოეზიაში ღრმად გამოიხატა ოქტომბრის რევოლუციის საერთაშორისო ისტორიული მნიშვნელობა. მთელ რიგ პოეტურ ქმნილებებში იგი გვაძლევს კაპიტალისტური გარემოცვის მომაკვდინებელ მხილებას და განამტკიცებს მთელ მსოფლიოში სოციალიზმისა და დემოკრატიის გამარჯვების ურყევ რწმენას:

„მაგრამ მოვა დრო, მედგარი წვიმა,
მსოფლიო წვიმა დაჰკრავს ჯეჯილებს,
მიებჯინება იგი პოლიუსს,
ვით ცისარტყელის ფერი მზიანი,
წყალს იგი თუ არ, სხვა ვერვინ მისცემს
წყურვილისაგან ხმაჩახლეჩილებს,
იგი: მსოფლიო ოქტომბრის შუქი,
ქვეყნის პირველი მერედიანი“.

უშრეტი პოეტური ენერგიით შევიდა გ. ტაბიძე ჩვენი სოციალისტური თანამედროვეობის თემებისა და იდეების არეში, და იშვიათია ჩვენი ეპოქის რომელიმე მნიშვნელოვანი მოვლენა, რომელსაც ანარეკლი და გამომხმაურება არ ეპოვოს ჩვენი დროის ამ დიდი პოეტის შემოქმედებაში.

განახლებული საქართველოს დედაქალაქში შემოჭრილ ამომავალი მზის პირველ სხივს პოეტი განიცდის როგორც ჩვენს ქვეყანაში სამუდამოდ გათენების, ჩვენი ხალხის ცხოვრების განათებისა და ახსივონების ცხოველმყოფელ ნიშანს:

„განთიადისა პირველი ალი
ნარიყალისა ნანგრევზე წვება,
ელექტრო ქრება და შუქი მზისა
იფეთქებს, როგორც ახალი შვება.“

ჰყვება თბილისი სხვადასხვა ჰანგებს,
ხმა სიშორიდან გულს ლელვად ხვდება;
ჩემი სალამი გიგანტურ ჩანგებს,
ბნელს სული ხდება, სიბნელე ჰყვდება“.

წრფელი სიმღერებით ეხმაურება პოეტი ჩვენი ქვეყნის ინდუსტრიული აღმავლობის პათოსსა და გაქანებას:

„აქ ძახილია ლიანდაგების,
აქ ტრიალია სემაფორების,
შორი ძახილი სადგურებისა,
მოსვლის, შეხვედრის და განშორების“.

გამარჯვების რწმენით აღბეჭდილი მგზნებარე ლექსით მიმართავს პოეტი კოლხეთის ველზე ახალი მატერიკისათვის, ახალი ცხოვრებისათვის მებრძოლ გმირ ადამიანებს — „ახალი დროის არგონავტებს“:

„თქვენ არ გაშინებთ ზვირთების ლავა,
დაბრკოლებანი გარემოისა,
თქვენი ოცნება ნაპირზე ავა,
არგონავტებო ახალ დროისა“.

განახლებული საქართველოს მზიური პეიზაჟი, ჩაის პლანტაციებით დაფარული ველები, აყვავებული ვარდის სურნელით გაჟღენთილი ბუნების ზეიმი გ. ტაბიძის პოეზიაში მგზნებარე ლირიკულ გამოხატულებას პოულობს:

„ჩემი გულია, მშვენიერ მაისს
ხვეწნად მუხლებში რომ ვუვარდები,
სიმღერა ჩაის, სიცოცხლე ჩაის
და უყვითლესი ჩაის ვარდები!“

პოეტი შთაგონებულად უმღერის ჩვენი სოფლის მამაბაბური იდილის რღვევას, მის ცხოვრებაში მანქანის შეჭრას. ლექსში „ავტომობილი და ურემი“ გამოხატულია ახალი ცხოვრების ძლევამოსილი წინსვლა, წარსულის უკანასკნელი ნაშთების კატასტროფა:

„ახალ-ახალ შარაზე
მიჰქრის ავტომობილი,
ჩემი გადარეული

და კეთილი ძმობილი,
გზა მიეცით მანქანას,
მომავალი მისია.
იგი ჩვენში ახალი
ყოფნის დასაწყისია“.

გ. ტაბიძის პოეზიაში ღრმად არის განსახიერებული ჩვენი სოციალისტური სამშობლოს თავდაცვის უწყმიდესი იდეა. პოეტი შთააგონებს საბჭოთა ხალხს, ჩვენს უძლეველ და სახელოვან არმიას:

„რწმენით იარ, იარ, იარ,
მტოცე გქონდეს ბიჯი,
ყველა ნიჭზე ძლიერია
ქვეყნის დაცვის ნიჭი“.

ასე ფართოა გ. ტაბიძის პოეტური დიაპაზონი, ასე ვრცელია მისი თემებისა და იდეების სამყარო. ამ დიდსა და დაძაბულ შემოქმედებითს მუშაობაში, თემებისა და პრობლემების ამ არაჩვეულებრივ სიუხვეში ყოველთვის როდია დაცული პოეტურ ქმნილებათა თანაბარი დონე და ხარისხი. მის ზოგიერთ წიგნში ვხვდებით შედარებით დაბალი ესთეტიკური ღირებულების ლექსებს. ეს უმთავრესად იმ შემთხვევებში, როდესაც პოეტი ყოფაცხოვრებითი სურათების დახატვას ლამობს, როდესაც იგი მომთხრობელობით ლექსზე გადადის.

სამაგიეროდ შეუდარებლად ძლიერია გ. ტაბიძე ადამიანის სულიერი ცხოვრების მოვლენათა ლირიკული გამოხატვის სფეროში. საკმარისია გავიხსენოთ რამდენიმე სტრიქონი მისი ვრცელი ნაწარმოების „საუბარი ლირიკის შესახებ“ შესავლიდან:

„ვიგონებ ყრმობას, შორს, ძლიერ შორს,
ჭალების გაღმა,
კავკასიონის კლდოვანი მთის
მოსჩანდა ფერდი.
სალამობით, ვით ხომალდი
ასწიოს ნალმმა, —
მზით ენთებოდა და ჰქრებოდა
ტიტანის მკერდი.
ბავშვობიდანვე, ის სიშორე
მტანჯავდა. ერთი —

ლაყვარღოვანი მიტაცებდნენ
ნაქერალები
და ვკითხულობდი, ვოცნებობდი,
ვმღერდი თუ ვსწერდი —
მღევდნენ, მეძახდნენ, მიზიდავდნენ
ის მწვერვალები“.

ქს

ეს არის ნამდვილი გალაკტიონ ტაბიძე, მისი ჭეშმარიტი პოეტური ხმა, მღელვარე გრძობა, დაუცხრომელი ღირისში, მხატვრული აზრის ექსპრესია, ლექსის შინაგანი ამღერება, წარმტაცი მელოდიურობა.

გალაკტიონ ტაბიძე ჩვენი დროის დიდი ღირიკოსია და იგი თავისი პოეტური ბუნების მთელ ძალას სწორედ მაშინ გამოავლენს, როდესაც მოვლენათა მიმართ თავისი დამოკიდებულების, თავის განცდათა და განწყობილებათა განმასახიერებელ ლექსებს ჰქმნის. და თუ ეს გარემოება ოდნავადაც ვერ ზღუდავს მისი პოეზიის ღრმა სოციალურ რეზონანსს, ვერ ამწყვედევს მას პირადულ-ინტიმური გრძობებისა და ვიწრო ინდივიდუალისტური ემოციების რკალში, ეს იმიტომ, რომ მღელვარე ღირიკულ მელოდიებში, რომლებითაც პოეტი თავისი თანამედროვეობის დიდ სოციალურ თემებსა და იდეებს ეხმაურება, იგი აღწევს ჩვენი დროის მოწინავე ადამიანის ტიპიურ მისწრაფებათა და განწყობილებათა გადმოცემას. საკუთარი ღირიკული ასპექტი სინამდვილის პოეტური ათვისებისა გ. ტაბიძის შემოქმედებაში ორგანულად არის დაკავშირებული ხალხის საბრძოლო იდეალებთან, უდიდესი ისტორიული მისიით ამხედრებული მილიონების სულისკვეთებასთან და სწორედ ამაში მდგომარეობს მისი, როგორც სოციალისტური ღირიკის გამოჩენილი ოსტატის, ერთ-ერთი უპირველესი ღირსება.

ეპოქის მასულდგმულებელ დიდ სოციალურ იდეებს, ჩვენი უადრესად გამირული სინამდვილის მოვლენებს გ. ტაბიძე ეხმაურება და ასახავს კიდევ მეტი ღირიკული გზნებით, უფრო მხურვალე მგრძობებლობით და პოეტური მღელვარებით, ვიდრე იგი ოდესმე პირად ინტიმურ განცდათა სამყაროდან მომდინარე მოტივებს განასახიერებდა. ან საკუთარი ფანტასტიკური წარმოდგენებით შეთხზულ სამყაროში ხილულ სურათებს წარმოსახავდა.

გ. ტაბიძის პოეტური ბუნების ეს თვისება განსაკუთრებით ცხოვლად და მკვეთრად გამოვლინდა დიადი სამამულო ომის ვაჟურ-

ბაში, როდესაც მისი შემოქმედების მასულდგმულბელ ძირითად ძალად გადაიქცა სამშობლოსადმი თავგანწირული ერთგულების იდეა, ჩვენი სამშობლოს სიცოცხლისა და თავისუფლების უბოროტესი მტრებისადმი მომაკვდინებელი მძულვარების გრძნობა.

როგორც ზემოთაც შევნიშნეთ, გ. ტაბიძე თავისი პოეტური ცხოვრების დასაწყისიდანვე ცხოვლად და შთაგონებულად ეხმაურებოდა და თავისებურად ავითარებდა ქართული კლასიკური პოეზიის დიდ პატრიოტულ ტრადიციას. სრული სიმართლეა გამოთქმული სამშობლოსადმი მიძღვნილ მის ერთ-ერთ ლექსში:

„სამშობლოს წინსვლა გასაკვირველი,
მზის მხურვალეობა გარს რომ ავლია,
აი პირველი,
აი პირველი,
რის სიყვარულიც მე მისწავლია“.

საბჭოთა პატრიოტიზმის უწმიდესი გრძნობა პირველი და უმთავრესია გ. ტაბიძის შემოქმედებითი სტიქიის ილმძვრელ გრძნობათა შორის, და თემებისა და მოტივების იმ ამოუწურავ სიუხვესა და მრავალფეროვნებაში, რომელიც მის პოეზიას ახასიათებს, სამშობლოსადმი მგზნებარე სიყვარულის იდეა ყოველთვის განმსაზღვრელ მდგომარეობას ინარჩუნებს:

„გავშლი უმძიმეს ლექსების კონებს,
რა სიუხვეა, რა სიმრავლეა!
გადამასწავლოს —
ნურავინ ჰგონებს —
რის სიყვარულიც მე მისწავლია!“

ღრმა სიწრფელით და მომხიბლავი უშუალოდით ჟღერს სამშობლოსადმი მიმართული სიტყვები პოეტისა უკანასკნელი დროის მისი ერთ-ერთი ლირიკული ლექსიდან „ჩემი სიმღერა“:

„შენი, სამშობლოვ, მსასოვარი,
ჰა, ჩემი ჩანგი სწორუპოვარი,
ჰა, ჩემი გულიც, რადგან მგზოვარი
ყველას რაიმე აქვს სასოვარი“.

სამშობლოს მიუძღვნა და მიაკუთვნა პოეტმა თავისი ჩანგიც და თავისი გულიც. თავისი სიცოცხლისა და შემოქმედების მთელი არსება მან სამშობლოსთან დააკავშირა ისეთი ინტიმური და მშობლიური სიახლოვით, როგორითაც განიცდის ადამიანი თავის უსაყვარლეს და უძვირფასეს საგანს.

სამშობლოსადმი სიყვარულისა და ერთგულების გრძნობა გ. ტაბიძის პოეზიაში უშუალოდ არის დაკავშირებული მტრულ^ს სამყაროსადმი მღელვარე სიძულვილის გრძნობასთან.

დაუცხრომელი პოეტური ენერგიით და შეურიგებლობის მძაფრი განცდით ჰქმნიდა გ. ტაბიძე ჭერ კიდევ მშვიდობიანი მშენებლობის წლებში მტრული რეაქციული სამყაროს მამხილებელ ლექსებს. დიდი სიუხვითა და სისავსით არის დამუშავებული ეს თემა მის პოეზიაში. გარდა დიდი პოეტური ციკლებისა: „ეპოქა“ და „პაციფიზმი“, ამ თემისადმია მიძღვნილი გ. ტაბიძის ლექსების მესამე ტომის ძირითადი ნაწილი — „მოგონებები ევროპაზე“.

ამ ლექსებში პოეტი ღრმა დამაჯერებლობით განასახიერებს რეაქციული სამყაროს სასიკვდილო განწირულების აზრს, გადმოგცემს საბჭოთა ადამიანის ნაციონალური სიამაყის გრძნობას, მის შეგნებას ჩვენს სამშობლოში დამკვიდრებული ახალი ცხოვრების უპირატესობისას, ჩვენი ხალხის ბრძოლის დიადი საერთაშორისო ისტორიული აზრისას. ამ აზრით აღბეჭდილი ლექსებით მიმართავს პოეტი ჩვენი ქვეყნის გაბოროტებულ მტერთა სამყაროს:

„ჩვენ ავაშენეთ ქვეყანა ძმობის,
იგი ეყრდნობა ამ ქვეყნად პირველს —
ხალხთა ძმობისა და მეგობრობის
ურთიერთ რწმენის ურყევ საძირკველს.
თქვენი ქვეყანა კი ურთიერთი
ღრმა სიძულვილის ვულკანზე მდგარი,
ქანაობს, რბევის მძვინვარე ღმერთი
არის იმისი ბაირალტარი“.

ხალხთა ძმობისა და ინტერნაციონალური სოლიდარობის იდეა პრაველმხრივად არის განსახიერებული გ. ტაბიძის პოეზიაში.

პოეტი ყოველთვის ისწრაფოდა გაემახვილებინა ჩვენი ხალხის სიფხიზლე მტრული ძალების მიმართ, ხალხის გრძნობა მზადყოფნისა

მომავალი დიადი ბრძოლებისათვის სამშობლოს მტრების წინააღმდეგ.

ჯერ კიდევ საქართველოში საბჭოთა წყობილების დამყარების პირველ წლებში პოეტს იერიში მიჰქონდა ჩვენი გულდამშვიდების ყოველგვარ ილუზიაზე, იგი დაჟინებით მოგვაგონებდა,

„რომ არა ერთხელ აგუგუნდება
დედამიწაზე კიდევ სამუმი“.

იგი გვინატვდა ჩვენი სამშობლოს წინააღმდეგ ისტორიის ყველაზე ბნელი და უბოროტესი ძალების მოსალოდნელი ვერაგული გამოლაშქრების სურათს, აღბეჭდილს ღრმა პოეტური ექსპრესიით:

„წამოვა მღვრიე ცეცხლის ნიაღვრად
ასსანტიმეტრის მკაცრი სახელი,
ხევიდან ხევზე გადიგრილებს
ხევიდან ხევის გამოძახილი.
გააფთრებული ომის გენია
ქველი ჟანგივით ყვითელი ფერის.
გადეფარება მეწამულ ზეცას
რომ მიიტანოს დღე მწარე წერის.
იქნებ მოსწყინდეს ერთსახეობა
აღმოსავლეთის დღეების თბილის,
გადმოანგრიოს მტკვარის ხეობა
და ასაკლებად მიადგეს თბილისს!“

ეს წინათგრძნობა და წინასწარხილვა საერთაშორისო რეაქციის უბნელეს ძალთა მოსალოდნელი თავდასხმისა ჩვენს დედა-სამშობლოზე მრავალჯერ არის გამოხატული გ. ტაბიძის პოეზიაში. ამიტომ უმღეროდა იგი ყოველთვის ასეთი ფრთაასქმული შთაგონებით ჩვენს სახელოვან წითელ არმიას, მის უძლეველობას, მტერი: შემპუსრავი სიმტკიცის იდეას:

„ჩვენი ჯარი ძლიერია,
და ბრძოლაში მაგარი,
რომ დაიცვას პროლეტარულ
შრომის ნაამაგარი“.

ჩვენს სამშობლოზე ჰიტლერული გერმანიის ვერაგული თავდასხმის თითქმის წინა დღით, 1941 წლის თებერვალში, დაწერა

გ. ტაბიძემ პატრიოტული მგზნებარებით შთაგონებული ვრცელ ლექსი „მშობლიურო ჩემო მიწავ“ — ეს ერთ-ერთი საუკეთესო ნიმუში თანამედროვე ქართული პოლიტიკური ლირიკისა.

თითქოს მოახლოებულ დიად ბრძოლათა წინათგრძნობით განსაკუთრებულად გამძაფრებული და აღგზნებული პატრიოტული გულისძგერა მოისმის ამ ლექსის სტრიქონებში. პოეტი აქ აღწევს მთელი ხალხის უწმიდეს გრძნობათა და მისწრაფებათა გამოთქმის ძალას, განასახიერებს საბჭოთა ადამიანის თავდადებულ სიყვარულს თავისი ქვეყნისადმი, განუზომელ აღტაცებას მშობელი ქვეყნის წარმტაცი ბუნებით, კანონიერ სიამაყეს ჩვენი გმირული და სახელოვანი ისტორიით, ჩვენი ტკბილი მშობლიური ენით, დიადი კულტურით, ჩვენი თანამედროვე შრომისა და ბრძოლის მონაპოვართა უდიდესი საერთაშორისო-ისტორიული აზრის შეგნებას და ჩვენს საყოველთაო მზადყოფნას, რომ სისხლის ყოველი წვეთით დავიცვათ ყოველივე ის, რაც გაერთიანებულია სამშობლოს უშაღლესსა და უწმიდეს ცნებაში. პოეტი მიმართავდა სამშობლოს:

„თუ მრავალგზის დანგრეული
დღეს ძლიერი გახდი მხარე,
და მოედო სოფელს, ქალაქს,
განახლების ნიაღვარი;
თუ გრიგალი მშენებლობის
ამეტყველებს თვით ქვა-ლოდებს, —
ეს მისთვის, რომ ჩვენ სტალინი
ახალ გზისკენ მოგვიწოდებს.
მშობლიურო ჩემო მიწავ,
შენ საყვარელ სახელს ვფიცავ,
რომ დავიცავ შენს მიღწევებს,
შენი დროშის ფერს დავიცავ“.

ასე მღეროდა გ. ტაბიძის ლექსი მშვიდობიანი მშენებლობის წლებში, ხოლო როდესაც მის ლექსებში განსახიერებული მტრულ სამყაროსთან მიახლოებულ შეჯახებათა წინათგრძნობა რეალობად იქცა, გ. ტაბიძის პოეზიაში უფრო მეტი ცხოველმყოფელობით გაისმა პატრიოტული თავგანწირულობის, სამშობლოსადმი თავდადებული სიყვარულის წრფელი საგალობელი:

„სიცოცხლეო, მამულო, მძაფრი, არა-ფარული,
შველთა შენთა ხმამაღლა სთქვან შენი სიყვარული“.

ვერაგი მტრისადმი მომაკვდინებელი ზიზღის გრძნობით აღვზნებულნი ლექსი. გ. ტაბიძისა სამამულო ომის წლებში ადამიანობის უპირველეს იდეალად, სიცოცხლის უმაღლეს დანიშნულებად და გამართლებად სახავდა ვაჟკაცურ ბრძოლას მტრის ურდოების შესამუსრავად და უკუსაქცევად:

„საწამლავით ხელში მოსულს
მას სიკვდილი მოსდევს მხლებლად.
ომს აჩაღებს ბარბაროსულს,
ხალხს ეკვეთა საწამებლად.
უნდა გაჰქრეს სიმწრის ფერი
მძიმე სულის მძიმე ქროლა,
ეხლა არის ყველაფერი —
მასთან ბრძოლა, მხოლოდ ბრძოლა“.

ყოველდღიური პრესის ფურცლებიდან, ლექსთა საგანგებო კრებულებიდან თუ დედაქალაქის ქუჩებში გაკრული საბრძოლო პლაკატებიდან გ. ტაბიძის ლექსი დიდების შარავანდედით მოსავდა წმიდა სამამულო ომის გამორულ დღეებს:

„ძალით, სიცოცხლით, გატაცებით,
მკლავით, გონებით,
ადამიანთა მღელვარებენ მილიონები“.

სამშობლოსათვის თავდადების სულისკვეთებით გამსჭვალულ მის სიმღერებში განსახიერდა ჩვენი სამშობლოს ხალხთა ურყევი რწმენა ჩვენი წმიდა და სამართლიანი საქმის გამარჯვებისა. პოეტი ამ გამარჯვების დიადი დღის მოახლოებას შეჰხაროდა და უმღეროდა:

„სამშობლოსათვის თავდადების დრონი მეფობენ,
იგი გვეძახის ბევრის მოწმე, ბევრის მგონები,
მოახლოვებულ გამარჯვების დიდებას გრძნობენ
ადამიანთა პატოსანი მილიონები“.

ჩვენი სამშობლოს სიკვდილ-სიცოცხლის გადამწყვეტ მძაფრ ვითარებაში გ. ტაბიძის ლექსებში უშუალო პოეტურ გამოსახულებას პოულობდა ყოველი საბჭოთა პატრიოტის უმაღლესი ოცნება და რწმენა:

„რაკი მძლავრობს ხალხის ხმა და სტალინის გენია,
ვიცი, რომ საბოლოოდ გამარჯვება ჩვენია“.

ასეთი ცხოველმყოფელი საბრძოლო ჰანგებით ყდერდა ომის მძაფრ დღეებში იმ პოეტის ლექსები, რომელიც ოდესღაც უნაზეს ლირიკულ მელოდიებს სთხზავდა ადამიანის უაღრესად ინტიმურ განწყობილებათა და ღრმად ინდივიდუალურ განცდა-წარმოდგენათა გადმოსაცემად.

ასე ფეხდაფეხ მიჰყვება პოეტი თავის ეპოქას, თავის ხალხს, თავისი ქვეყნის მოწოდებას:

„მე კავკასიის ქედები მთხოვენ,
მე მთხოვს მუსიკა თერგის ხმაურის,
ვუსმინო ყაზბეგს, ხევის ბეთხოვენს,
აგუგუნება კაიშაურის“.

მარად მშფოთვარი და დაუდგრომელი თერგის ხმაური და მყინვარის ქედუხრელი სიმაღლე და ელვარება, არაერთხელ ნადიდები საქართველოს დიდი პოეტების მიერ, განსაზღვრავდა კავკასიის დაცვის გმირულ დღეებში გალაკტიონ ტაბიძის პოეზიის ჰანგებსა და ფერადებს, „აგუგუნება კაიშაურის“ იქცა მაშინ მისი პოეტური გამოძახილის საგნად და იდეალად.

ჯერ კიდევ ომის წლებში გ. ტაბიძე თავისი პოეტური ცხოვრების უმაღლეს დანიშნულებას იმაში ხედავდა, რომ ღირსეულ პოეტურ სიმღერებში უკვდავეყო ჩვენი ხალხის დიადი, უმაგალითო გმირული ბრძოლა:

„ამ დღეებს ძეგლი უნდა აუგო,
უნდა აღმართო წყებათა-წყება,
ვით აღმართა შენტან, ძაუგო,
გამარჯვებათა ჩვენთა დაწყება“.

სამამულო ომის ვითარებაში 1943 წლის ნოემბერს სახეიმოდ იქნა აღნიშნული გ. ტაბიძის დაბადების 50 წლის და პოეტური მოღვაწეობის 35 წლისთავი. იმავე წელს პოეტი არჩეულ იქნა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილ წევრად.

1944 წელს გ. ტაბიძემ მონაწილეობა მიიღო ქართული ლიტერატურის დეკადაში, რომელიც გაიმართა ჩვენი სამშობლოს დედაქალაქ მოსკოვში. დედაქალაქის საზოგადოებრიობა დიდი ინტერესითა და მოწონებით შეხვდა საქართველოს სახალხო პოეტის გამოხვლებს ამ დეკადის დროს გამართულ ქართული ლიტერატურისა და ხელოვნების საღამოებზე. გ. ტაბიძის საუკეთესო ნაწარმოებნი თარგმნილია დიდი რუსი ხალხის ენაზე, საბჭოთა კავშირის სხვა მოძმე

ხალხთა ენებზე და ფართო პოპულარობით სარგებლობენ მთელ ჩვენს სამშობლოში. მისი არა ერთი ლექსი თარგმნილი და გამოქვეყნებულია აგრეთვე დასავლეთისა და აღმოსავლეთის მთელ რიგ ხალხთა ენებზე.

დიდი სამამულო ომის დამთავრებას ჩვენი სამშობლოს ბრწყინვალე გამარჯვებით გ. ტაბიძე აღფრთოვანებული ლექსებით გამოეხმაურა. პოეტი მგზნებარედ მიესალმა გმირი საბჭოთა მებრძოლის გამარჯვებულ დაბრუნებას სამამულო ომის ფრონტებიდან, ჩვენს სამშობლოში შემოქმედებითი შრომის ახალის ძალით აღორძინებას:

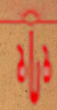
„ცამდე ასული
ბოლი ღუნდება,
ტოლი და სწორი
შინ დაბრუნდება,
სიბნელისა და სისხლის მორევზე
სხვა განთიადი
აგუგუნდება“.

გ. ტაბიძის პოეზიაში კვლავ გაისმა ჩვენს სამშობლოში დამკვიდრებული მშვიდობიანი ცხოვრების, ქვეყნის ამაღორძინებელი შრომითი გმირობის, ქვეყნის ახალი გაზაფხულის მადიდებელი მომხიბლავი ჰანგი:

„ცა უსავსესი სიალით ბრწყინავს,
მაისის ნაზი
მოდის სურნელი,
რაც ვარდი ყინვას გადაუყინავს,
გაზაფხულია
მისი მკურნალი.
გაქრა ზამთარი გულგამყინველი,
მკვლელი სითბოსი,
ალერსის, ფერის,
ხმოვან სიმღერას მღერის ფრინველი,
იგი ბუნების
აღღვომას მღერის“.

ახლა პოეტი თავის უმაღლეს მოწოდებას და დანიშნულებას იმაში ხედავს, რომ ფრთაასხმულ, შთაგონებულ ლექსში ადიდოს შრომისა და მშვიდობის კავშირი, ხალხთა ძმობისა და მშვიდობიანი თანამშრომლობის მაღალი იდეა:

„იმღერე კაცთა
დიდი მიზანი,
დიდი კავშირი
შრომის, მშვიდობის,
იმღერე ვარდნი
მაისისანი
სიყვარულისა და
ერთა ძმობის“.

„მაგრამ პოეტი შორს არის იმისგან, რომ ჩვენს ხალხს გულდამ-
შვიდებული და განმაიარალებელი, იდილიური ნანა უმღეროს. ომის-
შემდგომი წლების მის პოეზიაში მკაფიოდ არის გამოხატული საბჭო-
თა ხალხის შეუწელებელი სიფხიზლის გრძნობა, იმის შეგნება, რომ
საერთაშორისო რეაქცია კვლავ ახალი სისხლისმღვრელი ომის გაჩა-
ლებაზე ოცნებობს:

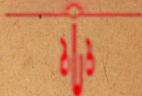
„არ სცხრება მტერი
ქცეული ჟინად,
მაგრამ ჩვენ კლდე ვართ
ისე, ვით წინად.
ძირს იგი ომი!
მაგრამ თუ ატყდა,
ქვეყნისთვის ომი
მიგვაჩნდეს ღზინად!“

ასე აწრთობს და ამახვილებს პოეტი საბჭოთა ხალხის ნებისყოფას ომის სისხლიან გამჩალებელთა წინააღმდეგ საბრძოლველად. მსოფლიოს ხალხთა შორის მშვიდობისა და სოლიდარობის განსამტკიცებლად:

„უწმინდესია მარად ჩვენი
მოვალეობა:
სამშობლოს იცავს თანამომე
და თანატომი,
რომ განამტკიცოს მშვიდობა და
შრომის მხნეობა, —
მხოლოდ ამისთვის,
ჩვენ ამისთვის გვინდა ატომი“.

თითქოს მთელი ჩვენი ხალხი, მსოფლიოს ყოველი პატიოსანი ადამიანი მეტყველებს პოეტის სიტყვებით:

„ვინც ვერ გაიგო, რომ შრომა ყველგან
შემოქმედების ღვიძლი ტომია,
თვით მას დააცხრეს საბედისწეროდ
მთელს მსოფლიოში რაც ატომია!“

პოეტი დაუზოგავად ნიღაბს ხდის საერთაშორისო იმპერიალისტური რეაქციის სისხლიან ზრახვებს, ახალი ომის გამჩაღებელთა ვერაგულ მაქინაციებს. მსოფლიოს ყოველი კეთილი ნების ადამიანის აზრი და გრძნობაა გამოთქმული პოეტის სიტყვებში, რომლებითაც იგი ამერიკული ბურჟუაზიის რეაქციულ წრეებს მიმართავს:

„ხელდახელი
მივაქვს ლელო,
მიჰქრი, ცდა რა დროსია
და სახელი, სისხლისმსმელო,
შენი, ბარბაროსია.
მხეცურია შენი განცდა,
ბნელი ღამის.
ვამპირო,
კვლავ გწყურია
აზრი კაცთა
მოსპო, გაინაპირო!“

პოეტი შთაგონებულად ასახავს და უმღერის თანამედროვეობის უდიდეს სახალხო მოძრაობას — მსოფლიოს ხალხთა ბრძოლას მშვიდობისა და უშიშროების დასაცავად. პოეტი გამოხატავს ყოველი საბჭოთა პატრიოტის შეგნებას, რომ მშვიდობის საქმე და, მაშასადამე, კაცობრიობის ბედიც იმაზეა დამოკიდებული, თუ რამდენად გმირულად და მედგრად იბრძოლებენ თავისუფლებისმოყვარე ხალხები დიადი საკაცობრიო იდეალისათვის — მშვიდობის შენარჩუნებისა და განმტკიცებისათვის:

„აჰა, გაისმა ასეთ დღისათვის
სიტყვა სიმართლის სივრცედ შემდგარი:
მშვიდობისათვის, მშვიდობისათვის,
მშვიდობისათვის ბრძოლა მედგარი!“

საბჭოთა ხალხმა კარგად იცის, რომ მშვიდობის საქმის უძლეველობის მთავარ საწინდარს ჩვენი სოციალისტური სამშობლოს სამე-

უნნეო და კულტურული ძლიერების განუხრელი აღმავლობა წარმოადგენს. ამიტომაც პოეტი გულის სიღრმემდე ჩამწვდომი ლექსებით უმღერის და აღიღებს ჩვენს ქვეყანაში გაჩაღებულ გმირულ შემოქმედებითს შრომას, რომელიც სახეს უცვლის ბუნებას, ქმნის მატერიალურ და სულიერ დოვლათთა სიუხვეს და განუხრელად მიაქანებს ჩვენს დედა-სამშობლოს კომუნისმის ელვარე მწვერვალებისაკენ:

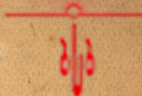
„მოქრიალებს შავი ოქრო,
ოქრო მიჰქრის-მოჰქრის,
ოქროს ხანა შემოიჭრა,
მზე სიხარულს მოგვეგვრის,
მომავალი გვესალმება
ხელში ოქროს რტოთი,
თავისუფალ შრომის ქალაქს
გაუმარჯოს, მოდი!“

ასე ლაღი და მზიური ჰანგებით უმღერის ახლა გ. ტაბიძე ჩვენი სამშობლოს თვალუწვდენ სივრცეებზე გაჩაღებულ შემოქმედებით შრომას, კომუნისმის ძლევაძმოსილად მშენებელ ჩვენს გმირ ხალხს და მისი ყველა გამარჯვების შთამაგონებელსა და ორგანიზატორს — ჩვენს მშობლიურ სახელოვან კომუნისტურ პარტიას.

გალაკტიონ ტაბიძის განუხრელი ერთგულება კომუნისმის ნათელი იდეებისადმი, მათდამი მთელი თავისი ცხოვრებისა და შემოქმედების, თავისი მაღალი ნიჭისა და ოსტატობის დამორჩილება სანიმუშოა საბჭოთა ეპოქის მხატვრული კულტურის ყოველი მოღვაწისათვის.

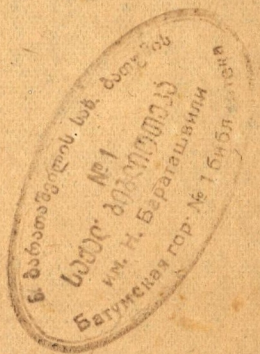
გალაკტიონ ტაბიძის მიმართ ჩვენ შეგვიძლია გავიმეოროთ მისივე ხიტყვები, თქმული ჩვენი ეპოქის ჭეშმარიტი პოეზიის დასახასიათებლად:

„სიმღერით მოდის,
არ გადუხვევს რჩეულ გზისაგან,
სხვა გზა — უცნობი
ვერასოდეს ვერ შეირიგოს...
იგი ისწრაფვის კომუნისმის
გამარჯვებისკენ.
მაშ გაუმარჯოს
სიმართლისთვის მებრძოლ ლირიკას!“

შ კ ი თ ხ ვ ე ლ ე ბ ს ი

საქართველოს სსრ ზოლიტიკური და მეცნიერული ცოდნის გამავრცელებელი საზოგადოება გთხოვთ გვაცნობოთ თქვენი აზრი საზოგადოების მიერ გამოცემულ ლექცია-სტენოგრაფების შესახებ.
თბილისი, ჭავჭავაძის ქუჩა № 4.

რედაქტორი — შ. რაღიანი

გადაეცა წარმოებას 14.XI.53 წ. ხელმოწერილია დასაბეჭდად 16.XII-53 წ. ანაწყობის ზომა 6×9¹/₂, ქალაქის ზომა 60×84, სასტამბო ფორმათა რაოდენობა 2,9. შეკვეთის № 1498, ტირაჟი 10.000. შე 15317.

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის გამომცემლობის სტამბა
ა.კ. შერეთლის ქ. № 3/5
Типография Издательства Академии Наук Грузинской ССР
ул., Ак. Церетели № 3/5

НАДЕЖНО
ВЫГОДНО
УДОБНО

СБЕРЕГАТЕЛЬНАЯ
КНИЖКА

ХРАНИТЬ ДЕНЬГИ
в сберегательной кассе!

СБЕРЕГАТЕЛЬНЫЕ КАССЫ:
принимают вклады до востребования, срочные, выигрышные,
условные и на текущие счета;

выдают вклады по первому требованию вкладчиков;
выдают вклады по поручению вкладчиков на одну сбе-
регательную кассу в другую;

выдают и оплачивают АККРЕДИТИВЫ.

Внесите вклады в
СБЕРЕГАТЕЛЬНУЮ КАССУ